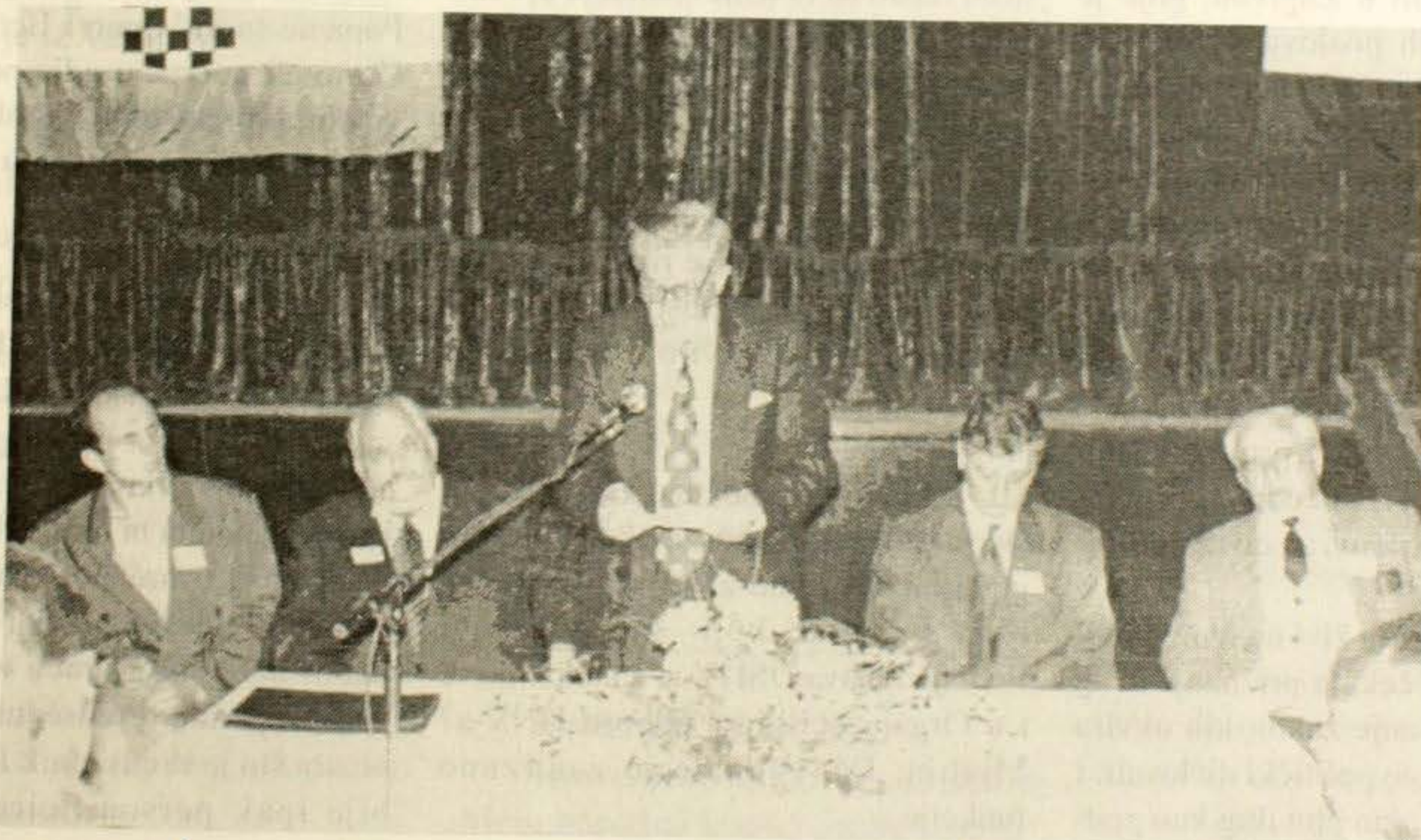

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

TREĆA REDOVITA SKUPŠTINA DSHV

**SVIM
ČITATELJIMA
I LJUDIMA
DOBRE VOLJE
SRETAN USKRS!**

MLADI LAVOVI

Pred nama je još jedan broj Glasa ravnice.

U ovom, 64. - tom po redu, vidjet ćete, štovani čitatelji, kako su protekli susret i razgovori u Zagrebu, gdje je ministar spoljnih poslova Vlade SRJ boravio u uzvratnom posjetu svom hrvatskom kolegi dr. Mati Graniću.

Ono što svi željno očekujemo i čemu se nadamo, jest normalizacija odnosa i međusobno priznanje dviju država. Normalizacija za sada teče "korak po korak" - za početak svibnja planirano je otvaranje autoceste između Zagreba i Beograda, te pruge između Šida i Vinkovaca. U početku za pripadnike IFORA, a potom i za civilni promet.

Naš narod, koji živi na ovim prostorima, željno iščekuje priznanje svog statusa i utvrđivanje zakonskih okvira u kojima bi mogao politički djelovati. I premda se svaki dan čini dug kao godina, moramo se uvijek podsjećati na činjenicu da smo ipak sve dalje od rata i da će u miru ipak mnoge oštrice uperene prema našem narodu ovdje biti dobro otupljene. U razgovorima koje sam obavila s dosta (politički) značajnih ljudi, provijava optimizam, pa neka vas ne zavara poneki zlonamjerno intoniran napis u nekim novinama.

Glavni događaj u proteklom mjesecu bila je treća redovita Godišnja skupština našeg DSHV. Nazočni delegati su prihvatili izvještaj o radu što ga je podnio predsjednik mr. Bela Tonković, izvršene su i neke promjene u Statutu saveza, a na tom skupu imala sam prilike čuti i neke zlonamjerne komentare o našem listu, izrečene od strane gospodina Miroljuba Milodanovića. On je, među ostalim, usporedio i čitanost Glasa ravnice naspram subotičkog dvotjednika ŽIG, pa se kao, Glas ravnice čita neuporedivo slabije od ŽIG-a itd.

Da je ovo rečeno dobronamjerno

ili na sjednicama Predsjedništva stranke, primila bih to k znanju. Posebice što vrlo često razgovaram s g. Milodanovićem i nikad mi do sada nije ništa rekao na tu temu. Samo je uporno izbjegavao da za naš list napiše bilo šta. Nisu pomogle čak ni moje izravne molbe.

Ovako, tipčina je izljetio za govornicu i ispričao šta misli o listu. Valjda je mislio da će njegove riječi imati golemog odjeka u javnosti, pa će Glas ravnice biti javno proglašen promašajem.

Lijepo.

Najbolji je, ipak, bio kad je nakon svega što je izrekao za skupštinskom govornicom javno zavapio: - A šta će biti s nama koji smo članovi Predsjedništva DSHV-a, a nalazimo se i u Organizacijskom odboru IINV-a? Mislim, DSHV nam je zamrznuo funkcije...

U ovom broju, za naš list govore i gospoda Behljul Nasufi, predsjednik Partije za demokratsko djelovanje iz Preševa. Gospodin Nasufi pojašnjava neke od stavova Albanaca.

Naš drugi sugovornik, Matija Molzer, svestrani umjetnik, govori o kulturi i umjetnosti kod nas nekad i sad.

Čitateljima se u povodu predstojećih blagdana obratio i uvaženi biskup subotički Ivan Penzes svojom Uskrsnom porukom, a pored pjesama gospodina Matije Molzera objavljujemo i rad jednog našeg mladog suradnika. Kolegica Lidija Molzer piše o problemu koji u ovoj situaciji podržavljenja imovine može nastati kod raspisivanja mjesnog samodoprinosu, kolega Sándor piše o poljoprivredi, a naš štovani suradnik vlč. Marko Kljajić nastavlja svoj feljton o selima u Srijemu...

Donosimo i izvješće sa Izvanredne skupštine Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo". Premda je završena bez golemih potresa, nameće jedno pi-

tanje: da li je onima koji su krenuli u otvoreno konfrontiranje unutar saveza stalo do naroda - budući da narod uopće niti ne spominju. Suboticu možda tu i tamo, ali Srijem - ama baš nikada. Pomene su tu i tamo i Beograd i Crna Gora, ali područje gdje postoje zbilja veliki problemi ama baš nikako i nikada. O mogućem rješavanju istih - ni podrazno.

Najpominjanija riječ jest - novac.

Drugi često slabo prešutkivani pojam jest - normalizacija odnosa između Republike Hrvatske i SRJ: budući da sad, je l te, nema onako goleme opasnosti čak i po vlastiti život kao za vrijeme rata, onda bi se moglo nešto kao i raditi i pregovarati s Državom. I nema toga tko sebe već ne vidi zavaljenog u onom udobnom kauču na razgovoru kod gospodina Predsednika, koji, bez obzira što je Predsednik Republike Srbije ipak personificira cijelu ovu Državu.

Jer, zanimljivo, da u vrijeme kada su u kolovozu naši ljudi bježali iz srijemskih sela pred terorom siledžija koji su ih istjerivali iz kuća, nigdje nije bilo nikoga ni od vrlih potpisnika "organizacionih odbora" (čast gospodici Jeli Prčić), niti od "gnjevnih mladih nada". U Domu DSHV-a bilo je nas svega dvoje ili troje mladih od trideset pet godina. Dolazili smo u rano jutro i dežurali do kasno u noć, radeći apsolutno sve poslove - od pravljenja BILTENA kriznih dana, preko kontakata s našim institucijama, pa do kuhanja i spremanja za nesrećnike koji su neprestano pristizali.

Ljudi su ostvaljali svoje poljodjelske radove i dolazili da pomognu.

Nije im bilo bitno "da l je povoljan politički trenutak" da budu viđeni u takvom okružju.

I da ne nabrajam dalje.

Urednica

VIJESTI

NOVI KOTORSKI
BISKUP ILIJA JANJIĆ

Vatikan: Papa Ivan pavao II prihvatio je ostavku kotorskoga biskupa Ive Gugića, prema Zakoniku crkvenoga prava, kanon 401, stavak 1, te za novoga biskupa Kotorske biskupije imenovao dosadašnjega župnika iz Herceg Novog vlč. Iliju Janjića - priopćeno je iz Vatikana.

**Drugi pišu:
Naša Borba**

16-17. 03. 1996.

ANTISEMITIZAM U
SRBIJI

Predsednik Saveza jevrejskih opština Jugoslavije, g. Aca Singer, žali se u "Srpskoj reči" da u Srbiji "nažalost u poslednje vreme ima dosta antisemitskih pojava" i da postoji opasnost da taj antisemitizam prodre i u narod.

"Ta opasnost je posebno uočljiva posle publikovanja nekih knjiga ili članaka, kao što je knjiga dr. Ratibora Đurđevića. To su knjige koje nemaju veze sa istinom i sa stvarnošću. Ali, obično se posle takvih knjiga pojavljuju ispadi antisemitskog karaktera, na ogradi jevrejskog groblja u Beogradu pojavili su se grafiti: "Napolje judeo- masonski srbomrsaci", "Nećemo dejtonski pakt judaika", "Jevreji, u Srbiji ste samo manjina"...

Knjigu o kojoj je reč ("Rugobe američke demokratije"), kaže g. Singer, "izdao je Žarko Gavrilović. Svetosavska stranka. Ali, sve vam bude jasno kad vidite biografiju samog autora - on je za vreme okupacije bio ljotičevac, znači da te njegove ideje nisu od juče."

G. Singer podseća da je i u Crnoj Gori štampan "Jevrejski bal vampira" i kaže da je taj tekst "gori i od

protokola sionskih mudraca", koji su takode štampani ovde. Mogu vam navesti i istupanje onog vojvode, navodnog vojvode Vučinića, koji je govorio da Jevrejima treba oduzeti svu imovinu, ili Dragoš Kalajić koji ne može da napiše nijedan tekst, a da ne potkači i Jevreje, i ima toga još..."

O samoj Jevrejskoj opštini u Jugoslaviji kaže: " Mi smo mala zajednica, oko 3000 registrovanih članova. U holokaustu je stradalo 85 odsto Jevreja iz Jugoslavije. Ali, nije samo naš zanemarljiv broj u pitanju. Mi i ne zauzimamo nikakva značajna mesta u politici ili privredi. Nešto malo nas ima u umetnosti, pisaca (Albahari, Filip David, pokojni Kiš) ili glumaca (Seka Sabljčić, Predrag Ejdus). Znači - ne predstavljamo nikakvu opasnost..."

Beograd, 28.2.1996.

Današnjim danom ukinuta je Medunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi. Njezina djelatnost prenijeta je na Kontakt skupinu OUN na čelu s g. Karlom Bilt.

Tim povodom gosp. ambasador dr. Gerthard Ahrens, predstojnik Odjela za Ljudska prava i prava manjina Medunarodne konferencije primio je izaslanstvo DSHV u sastavu Bela Tonković i Antun Skenderović.

U srdačnom razgovoru pozitivno je ocijenjena suradnja DSHV s Medunarodnom konferencijom, što je pripisano iskrenoj suradnji i iskrenim namjerama obje strane. Gospodin ambasador Ahrens zaželio je dobru suradnju i s Kontakt skupinom i zaželio mirnu i sretnu budućnost nama Hrvatima na ovim prostorima.

Gospodinu dr. Ahrensu se srdačno zahvaljujemo za suradnju i zalaganje za pravedno rješenje našega pitanja i želimo mu osobnu sreću i uspjeh u budućem radu.

OBAVIJEST

Obavještavamo članove i simpatizere, da djelatnici BUNJEVAČKE MATICE srijedom i petkom od 10 - 12 sati dežuraju u Domu DSHV u Subotici, Ivana Milutinovića br. 31.

OBAVIJEST

Dobrotvorna zajednica "Amor vincit" iz Subotice, za 19. travanj saziva godišnju Skupštinu, treću po redu.

Prije Skupštine, prikazat će se Sv. misa zahvalnica u crkvi sv. Terezije u Subotici s početkom u 18 sati, a nakon sv. Mise Skupština će se održati u prostorijama Katoličkog kruga.

Pozivamo sve članove i sve ljude dobre volje da nam se pridruže u proslavi našeg malog jubileja.

**Dobrotvorna zajednica
"Amor vincit"**

KNJIGE

Iz štampe je izašla knjiga "Otmice u Sandžaku", Sandžačkog odbora za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

"Prošlo je odviše vremena od još uvijek zvanično nerazjašnjenih, zločinačkih masovnih otmica u Sjeverinu (listopad 1992.), Bukovici i Štrbocima (veljača 1993.)... Stradali su nevini ljudi samo zbog imena i vlastitih dokumenata. Njihova nesreća, praćena drugim prijetecim zbivanjima, pokrenula je u izbjeglištvo tisuće bošnjačkih obitelji.", stoji između ostalog u uvodniku mr. Safeta Bandžovića.

Razgovori hrvatskog i jugoslavenskog izaslanstva u Zagrebu

NORMALIZACIJA PREKO PAKETA SPORAZUMA

Razgovaralo se o šest prijedloga međudržavnih sporazuma: paketu prometnih sporazuma - o otvaranju autoceste Zagreb - Beograd, te otvaranju željezničkog i zračnog prometa, uključujući sporazum između dviju kontrola leta. Razmatran je konzularni sporazum kao i sporazum koji regulira područje telekomunikacija. Središnja tema i najvažniji sporazum, o kojem se pregovaralo, bio je onaj o normalizaciji odnosa između dviju država. Hrvatska je strana posebno inzistirala na razgovoru o problemima nestalih i oslobađanju preostalih zatočenih osoba, dok je jugoslavensko izaslanstvo posebno poticalo razgovor o sukcesiji.

Ministar vanjskih poslova SR Jugoslavije Milan Milutinović boravio je 11. ožujka, na čelu deseteročlanog izaslanstva Vlade SRJ, u uzvratnom posjetu Republici Hrvatskoj, tijekom kojeg je održao službene razgovore s potpredsjednikom hrvatske Vlade i ministrom vanjskih poslova dr. Matom Granićem, a kasnije i s hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom.

Tijekom višesatnih razgovora u Ministarstvu vanjskih poslova razgovaralo se o šest prijedloga međudržavnih sporazuma: paketu prometnih sporazuma - o otvaranju autoceste Zagreb - Beograd, te otvaranju željezničkog i zrakoplovnog prometa, uključujući sporazum između dviju

kontrola leta. razmatran je konzularni sporazum, kao i sporazum koji regulira područje telekomunikacija. Središnja tema i najvažniji sporazum o kojem se pregovaralo bio je onaj o normalizaciji odnosa između dviju država. Nakon prijepodnevnog razgovora, predstavnici hrvatskog izaslanstva novinare su izvjestili da postoje izgledi da će do kraja dana neki od sporazuma biti postignuti. Osim rasprave o predloženim međudržavnim sporazumima, hrvatska je strana posebno inzistirala na problemima nestalih i oslobađanju preostalih zatočenih osoba, dok je jugoslavensko izaslanstvo posebno poticalo razgovor o sukcesiji.

Predstavnici jugoslavenske strane

ocijenili su da je prvi dio razgovora protekao uz puno uzajamno poštovanje i zainteresiranost obje strane da se postigne dogovor oko otvorenih pitanja. Nakon postignutog političkog dogovora, dvojica su ministara zadužili eksperte za detaljnu pripremu dokumenata. Spremnost iskazana tijekom prvog dijela razgovora dobar je temelj za punu normalizaciju odnosa, čime se pospješuje provedba daytonskog sporazuma i dosljedna primjena osnovnog sporazuma o istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu - ocijenili su jugoslavenski predstavnici.

Jugoslavensko izaslanstvo je u Zagreb sletjelo u 10 sati, praćeno grupom od tridesetak novinara. Nakon prve runde razgovora u Ministarstvu vanjskih poslova, te radnog ručka, jugoslavenska delegacija pojetila je Biro vlade SRJ u Zagrebu, gdje su se susreli s predstavnicima Srba u Hrvatskoj. Potom je uslijedila druga runda razgovora u Ministarstvu, te četrdesetpetminutni susret s predsjednikom Hrvatske dr. Franjom Tuđmanom.

Još prije početka sastanka, jugoslavenski su novinari od svog izaslanstva dobili "Saopštenje za štampu o održanim razgovorima" koje je prije vremena, neslužbenim kanalima dospjelo i u ruke hrvatskih novinara.

Uz potporu daljoj normalizaciji odnosa i provedbi daytonskih sporazuma i osnovnog sporazuma o Sremsko - baranjskoj oblasti, naglašava se nužnost što skorije ekonomske obnove i rekonstrukcije BiH i pomoć funkcioniranju UNTAES-a. U saopćenju se dalje navodi: "Razmatrano je pitanje Prevlake, kao i pitanje izlaska Republike Srpske na more. Pri tome je sa Jugoslavenske strane in-

AKTUALNO

znijet stav da se to sporno pitanje treba rješavati u duhu dobrosusjedskih odnosa i suglasno ranije postignutim dogovorima. Do postizanja konačnog rješenja, odnosno dok se SRJ i Hrvatska suglasno Rezoluciji Vijeća sigurnosti 1038 od 15. siječnja ne dogovore o rješenju koje bi, na miran način, riješilo njihove razlike u vezi s problemom Prevlake, na snazi ostaje sistem sigurnosti UN, uspostavljen

Zajedničkim deklaracijama predsjednika SR Jugoslavije i Republike Hrvatske od 30. 09. i 20. 10. 1992. godine i rezolucijom VS 779 od 6. 10. 1992.”

U “saopštenju” se dalje navodi kako su se dvije delegacije suglasile o proširivanju nadležnosti Biroa Vlade SRJ u Zagrebu i Ureda Vlade Republike Hrvatske u Beogradu radi obavljanja konzularnih funkcija, uspostav-

ljanju zračnog i telekomunikacijskog prometa, te daljnjim razgovorima stručnjaka o otvaranju međusobnog prometa. Jugoslavenska se strana založila za punu zaštitu ljudskih prava Srba u Hrvatskoj, stvaranje uvjeta za povratak izbjeglih Srba, te zaštitu njihove imovine.

Press GR

SVIM ČLANOVIMA I SIMPATIZERIMA
SVIM LJUDIMA DOBRE VOLJE

SRETNE USKRSNE BLAGDANE

ŽELE PREDSJEDNIŠTVO I VIJEĆE DSHV

NEKA VAM BLAGDANI PROTEKU U
LJUBAVI, ZDRAVLJU I RADOSTI ŽELI
BUNJEVAČKA MATICA

Treća redovita godišnja Skupština DSHV

SADA NAM JE POTREBNA MUDROST

Pod našim poznatim motom: - Što tražimo za sebe, priznajemo i drugima - protekla je i treća redovita Skupština našeg Saveza. Pred oko dvjesto nazočnih, skup su pored čelnika Saveza - Stanke Kujundžić, Bele Tonkovića i Josipa Gabrića, pozdravili i nama dragi gosti - dr. Ivo Kujundžić, savjetnik Ureda Republike Hrvatske u Beogradu, čelnici stanaka SVM, DZVM, SDA iz Sandžaka, Partije za demokratsko delovanje iz Preševa, Reformske stranke (subotički ogranak), predstavnici hrvatskih kulturnih institucija...

Osnovna poruka i zaključak koji iz svega izloženog proizilaze jest da nam politička borba tek predstoji i da u vremenu koje dolazi osim hrabrosti, koju je naš narod do sada ispoljavao u nevoljama koje su ga snašle zbog ratnog okruženja i sveopće situacije proistekle iz raspada zemlje, sada mora imati i dovoljno političke mudrosti.

Kasza Jozsef, predsjednik Saveza vojvodanskih Madara pozvao je na pomirenje i kao primjer naveo

neslogu koja je ozbiljno rasejepila korpus vojvodanskih Madara.

No, riječi gospodina Kaszse očito nisu dirnule neke sudionike, pa je tako Bela Sudarević iz Seljačke stranke zloupotrijebio gostoprimstvo, pa je osuo drvlje i kamenje na DSHV, koja, po njemu, navodno nije potpis-

ala neku peticiju koju je Seljačka stranka forsirala.

U arenu su gurnuti i mladi gnjevni lavovi, članovi Organizacijskog odbora Hrvatskog narodnog vijeća - Kalman Kuntić i Miroljub Milodanović (inače predsjednik Mladeži DSHV) - a koji su istresli kola žuči na Stranku i njezino vodstvo. Sve, navodno, zbog otezanja da se osnuje HNV.

Zanimljivo da javnosti još nisu Objelodanjena imena svih članova organizacijskog odbora HNV-a, ali se, barem prema onome tko je sve iskoristio gužvu i zbrisao iz sale nakon što je postalo očito da nazočni neće prihvatiti ovakve "revolucionarne ideje" - vidi da su tu i "prekaljene" stare kuke, a koje su isturile mlade ljude, uvjerivši ih da ono što govore zaista i misle. A ako ne uspiju, onda ih ovi neće niti poznavati.

Nešto je ipak učareno, rezoniraju oni, barem je pred javnošću predstavljeno kao da je u Stranci došlo do teškog razdora i razmimoilaženja. A što sam pročitala u jednom vrlo nacionalnom tjedniku.

Nakon završenog zasjedanja Skupštine, neki su svoje "istrčavanje" pravdali po sistemu: svi se smješkaju, kao da je sve idilično, samo neće da izidu i da kažu.

- Pa što nisi ti iziš'o i rek'o šta te muči?

- Nisam lud. I ova dvojica (misli na Milodanovića i Kuntića) su izgorjeli bez veze. Ovi nji'ovi nisu izišli da ih podrže.

V. K.

IZVJEŠĆE O RADU DSHV OD 2. REDOVITE SKUPŠTINE 6.3.1994.

OSTVARENJE OSNOVNOG PROGRAMSKOG CILJA I PROGRAMSKIH CILJEVA 2. SKUPŠTINE

I. UVOD

Na drugoj redovitoj Skupštini DSHV zacrtan je program za mandatni period od 4 godine i stavljen je pod moto:

“KONTINUITET, OBNOVA I IZGRADNJA”

Ovaj slogan se odnosi na tri bitna područja rada DSHV:

- 1) na samu stranku
- 2) na nutarnjopolitički rad stranke
- 3) na vanjskopoliitički rad stranke

Na polovini mandata vrijeme je da se ovoj cijenjenoj Skupštini prikaže i da dade ocjenu što se ostvarilo, što je još u fazi ostvarenja, kao i što još, eventualno, nije ni započeto.

II. OPĆA POLITIČKA SITUACIJA

U protekle dvije godine zbili su se događaji koji su bitno promijenili političku sliku na prostorima bivše Jugoslavije. Među te događaje ubrojio bih:

- približavanje politike službenoga Beograda realnosti, tj. korak prema realnoj politici, što je rezultiralo prihvatanjem činjenice da postoji Hrvatska kao država i da je nužno učiniti korake koji na kraći ili duži rok vode ka normalizaciji odnosa između dvije države. Prvi korak je učinjen otvaranjem Ureda Vlade Republike Hrvatske u Beogradu i Biroa SR Jugoslavije u Zagrebu. Od 11.3.1994. Ured, odnosno Biro rade i ja srdačno pozdravljam predstavnike Ureda g. dr. Ivu Kujundžića i g. Davora Vidiša.

- Slijedeći događaji su vojnopolicijske akcije “Bljesak” u svibnju i “Oluja” u kolovozu 1995. godine kojima je okončan dugi niz strpljivih, ali nažalost neuspješnih pregovora oko reintegracije okupiranih područja Republike Hrvatske i ogroman val ljudi koji su došli u Vojvodinu;

- Treći sklop događaja su daytonsko-pariški sporazumi i njima omogućeni međusobni posjeti ministara vanjskih poslova Republike Hrvatske i SR Jugoslavije dr. Mate Granića i Milana Milutinovića kao izraz spremnosti da se pokrene proces postupne normalizacije odnosa između dvije susjedne države.

- Slijedeća velika promjena jest prestanak rada Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi 28.2.1996. i prenošenje njezine djelatnosti na Kontakt grupu OUN na čelu s g. Karlom Bilt.

Dok su prvim i trećim događajima donekle otupnjene oštrice mačeva onih koji nam ne žele dobro, valom novodoseljenih ljudi uvelike se promijenila etnička slika Vojvodine i stvoreni su novi uvjeti rada i ogromni novi problemi. Četvrta promjena znači novi početak, novo upoznavanje i novo stjecanje međusobnog povjerenja.

III. UNUTARNJA POLITIČKA SITUACIJA

HRVATSKI NAROD U VOJVODINI I SR JUGOSLAVIJI

U periodu od 2. redovite Skupštine do danas život hrvatskoga naroda kao integralnog dijela pučanstva u Vojvodini i SRJ uopće karakteriziralo je daljnje siromašenje. Prvo se mislilo da će zaustavljanjem hiperinflacije biti zaustavljeno daljnje siromašenje pučanstva. Došlo je do smirenja tržišta i činilo se da će stvari krenuti na bolje. To je, međutim, išlo na teret zadnjih zaliha pučanstva. Onda su nam moćnici države obećavali da će ukidanjem sankcija sve krenuti nabolje. Kada smo upozoravali da bez povećanja konkurentnosti na svjetskom tržištu ukidanje sankcija neće značiti ništa, jer smo i bez sankcija u izolaciji koju su nam iznutra na razne načine izgradili voždovi u Republici i Federaciji, onda nas se napadalo da smo pesimisti i da kvarimo pozitivno raspoloženje prema programu stabiliza-

cije - da smo čak neprijatelji države! Danas nemamo hiperinflaciju, niti sankcije a u više od polovine poduzeća jedva se isplaćuje i minimalna plaća, koja danas iznosi kao u vrijeme hiperinflacije i sankcija - manje od pedeset DM!

Potpuno je nestao srednji sloj pučanstva. Gospodarska piramida danas više liči na naglavce postavljenu gljivu nego na piramidu: ogromna većina ljudi je krajnje siromašna, s jedne strane, a s druge je mali broj novopečenih bogataša.

Ovi problemi tište cjelokupno pučanstvo. A na Vojvodinu se u kolovozu prošle godine izlila i masa od 120.000 ljudi, koji zajedno s onima koji su došli k nama od 1991. čine masu od 200.000, tj. ravno 10% stanovništva. Ti ljudi su došli k nama s dubokom mržnjom prema svemu što nije njihovo, a pogotovo na sve što je hrvatsko. Došli su s obećanjem da će dobiti imanja Hrvata, “koje svako ima i kupaonicu i telefon”. Kada su vidjeli da to nije tako, onda su se latili otvorenog terora, pogotovo u Srijemu i bačkom Podunavlju. Hrvati su potpuno prognani iz Kukujevaca, Morovića, Gibarca, Hrtkovaca, a skoro potpuno iz mnogih drugih, nekada većinski hrvatskih sela u Srijemu. I u bačkom Podunavlju su divljali i tjerali Hrvate iz svojih kuća. U Bačkoj su najteži udarac pretrpjeli Hrvati u Stanišiću, općina Sombor, gdje od 7. kolovoza do 31. listopada 1995. bilo 20 bombaških atentata na hrvatske kuće i jedna paljevina. U periodu od 8. kolovoza do 10. listopada 1995. protjerano je iz Stanišića 43 hrvatske obitelji, ukupno 120 duša, što znači gotovo svi Hrvati koji se nisu dotle odselili!

Državna vlast na sve to ili uopće nije reagirala, ili je to tek blago činila. I nije istina da nije znala što se događa. I Savezna vlada je primala “Bilten kriznih dana” i naša pisma kojima smo tražili zaštitu.

Na našu budućnost na ovim prostorima uvelike će utjecati još dvije stvari:

- reintegracija hrvatskog Podunavlja u političko-pravni sustav Republike Hrvatske i

- normalizacija odnosa između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske.

AKTUALNO

Mirnom reintegracijom Hrvatskoga Podunavlja opasnost po nas bit će daleko manja, nego ako će se to moralo obaviti vojno-policijskom akcijom. U Hrvatskoj nas čvrsto uvjeravaju da će Hrvatska do krajnjih granica strpljivosti raditi na mirnoj reintegraciji, ali da neće dopustiti dvoličnu igru, kupovanje vremena i sabotažu sklopljenih sporazuma.

Znamo da će se i u jednom, a pogotovo u drugom slučaju kod nas pojaviti još ljudi koji ne mogu smisliti da žive s Hrvatima i to će nam stvarati probleme, koji bi se ubrzanom normalizacijom odnosa između SR Jugoslavije i Hrvatske mogli uvelike ublažiti. Osim toga očekujemo da će se normalizacijom odnosa klima na nutarnjepolitičkoj sceni prema nama poboljšati i da će i vlast promijeniti svoj tvrdi stav prema nama. Zato je i mirna reintegracija i napredak u normalizaciji odnosa u našem interesu i mi ćemo tomu doprinijeti naš obol.

DSHV KAO ORGANIZACIJA

Osnovni cilj DSHV je definiran u prvom članu Statuta i prvom članu Osnovnog političkog programa: "DSHV je politička organizacija u kojoj se oblikuju, izražavaju i zastupaju kolektivni interesi Hrvata u Vojvodini (...) radi ostvarivanja političkih, kulturnih, gospodarskih i drugih ciljeva". Ovo je osnova i okvir djelovanja DSHV, na ovom se temelji sav rad i ovo je smisao cjelokupnog djelovanja svih članova i struktura DSHV.

Uprkos svih poteškoća DSHV je nastojao da kao organizacija što normalnije funkcionira. Održano je 16 sjednica Predsjedništva i 6. sjednica Vijeća. Sve sjednice imale su kvorum, bez obzira što su neki članovi sustavno izostajali, što je uveliko ometalo rad. Neki nisu niti jedanput došli na sjednice.

U protekle dvije godine nije prestala raditi niti jedna podružnica, niti jedna mjesna organizacija. U nekima, u kojima je rad zamro, život se ponovo budi.

INTERNA REORGANIZACIJA DSHV

U studenom 1994. predložena je shema restrukturacije stranke. Statutom utvrđena organizacija ostaje i nadalje. Ona je razina na kojoj se donose odluke

i čini okosnicu cijele organizacije. Novom shemom se uvodi modularna organizacija i ona se razrađuje na funkcionalne dijelove.

Osnovu čini pet modula, tj. pet blokova:

- 1) Politika
- 2) Društvene djelatnosti
- 3) Makroekonomska pitanja
- 4) Financije i marketing
- 5) Podružnice i kadrovska pitanja

tanja

Cilj ove razrade je ustrojenje takve organizacije koja može funkcionirati i horizontalno, tj. između pojedinih segmenata međusobno, i vertikalno, kako naviše tako i naniže. Ovom organizacijom funkcije se rasterećuju povjeravanjem poslova većem broju ljudi. U ostvarenju ovoga projekta postignuti su određeni rezultati. Budući da je fluktuacija ljudi velika, ovaj organizacijski oblik je dinamičan, što uvijek otvara mogućnosti onima koji se žele uključiti i raditi.

Situacija u podružnicama je različita. Dok smo u Subotici s našim prijateljima iz SVM na vlasti i podružnica radi kao vladajuća stranka suočavajući se sa specifičnim problemima od nedostatka stručnih kadrova do rješavanja specifičnih problema javnoga života, ali zato i sa zadovoljstvom uspješnog rješenja mnogih životnih problema, koji se u drugim općinama daleko lošije rješavaju, dotle smo u općinama Sombor i Srijemski Karlovi tek simbolično, ali dostojanstveno i časno zastupljeni u parlamentarnom životu, a u ostalim općinama čak niti simbolično. Dok se u Subotici prošle godine mogao osnovati Hrvatski kulturni centar, dotle se drugdje ne može pomisliti ni na osnivanje ni pjevačkog društva. Možda bi se takva društvena atmosfera još uvijek toliko po nas negativna, da oni ne bi mogli funkcionirati. Ta negativna društvena atmosfera prema nama često se osjeća i u Subotici, pogotovo u državnim upravnim strukturama i institucijama koje su pod njihovom nadležnošću.

Uprkos svih poteškoća nutarnji život stranke pulzira. Najveća zasluga za to pripada dužnosnicima na svim razinama

i aktivistima podružnica i mjesnih organizacija. Suradnja s podružnicama odvija se u okviru Predsjedništva i Vijeća, kao i u posjetima podružnicama ili ljudi iz podružnica središtu.

Važnu ulogu u povezanosti s podružnicama ima naš glasnik "Glas ravnice".

PROSLAVA 5. OBLJETNICE

15. i 16. srpnja 1995. proslavili smo petu obljetnicu DSHV svečanom akademijom. To je za nas značajan jubilej. Velika je stvar opstati pet godina u svima nama dobro poznatim uvjetima. Mnoge političke stranke, koje su imale neuporedivo bolje uvjete rada nestale su s političke scene, a mi smo opstali.

U okviru proslave petogodišnjice otvoren je "Dom DSHV" u Subotici, ul. I. Milutinovića 31. Sada imamo vlastite prostorije s, doduše, još skromnom opremom, ali su one naše i vrlo su nam drage. Ovom prilikom se javno želim zahvaliti svim dobročiniteljima koji su pripomogli da steknemo ovu zgradu.

Mnogi ljudi rado dolaze i "Dom DSHV" postao je stalna adresa, institucija svih Hrvata i svih ljudi dobre volje koji žele kontakte s nama.

U njemu se radi svaki dan u radno vrijeme, a poslije podne se skoro svaki dan održavaju razni sastanci i susreti. Posebno bih želio spomenuti sastanke koji su se održavali cijele jeseni četvrtkom uveče u 7. Bilo je i tematskih sastanaka, a bilo je i takvih gdje su se međusobno izmijenile informacije i razgovaralo. Ovi sastanci bi se trebali uskoro obnoviti.

U kolovozu (augustu) prošle godine "Dom DSHV" je bila jedina adresa na koju su se u svako doba mogli obratiti prognani Hrvati iz Srijema i Podunavlja, kada su ih poraženi balvan-revolucionari terorom otjerali iz njihovih domova. Svatko je znao da će ovdje naći utočište, toplu riječ i najnužniju skrb.

NACIONALNO VIJEĆE HRVATA

DSHV je na svojoj 1. redovitoj skupštini 1992. postavio sebi za cilj stvaranje Hrvatskog nacionalnog vijeća. HINV treba da bude samoupravno tijelo

AKTUALNO

hrvatske nacionalne zajednice koje će preuzeti od države određene kompetencije, koje su nužne da bi funkcionirala naša kulturna autonomija.

Na 2. redovitoj skupštini 1994. promijenjeno je ime u "Nacionalno vijeće Hrvata u SRJ" i dalje je razradena koncepcija prema kojoj NVH treba da bude:

- FORUM, gdje će se definirati strateški interesi hrvatske zajednice,
- INTERESNA ZAJEDNICA postojećih i budućih hrvatskih institucija od Boke Kotorske do Subotice i
- INTERNO SAMOUPRAVNO TIJELO Hrvata i hrvatskih institucija.

O ovome je obavješteno cijelo članstvo i sva zainteresirana javnost. Predsjedništvo je već na svojoj sjednici 24.4.1994. raspravljalo o mogućnostima ostvarenja ovoga cilja i zaključilo da treba o tome razgovarati s podružnicama i uspostaviti kontakte s Hrvatima u Beogradu, na Kosovu, u Boki Kotorskoj i na Primorju. Prilikom posjeta podružnicama uvijek se razgovaralo i o ovome. Osim toga se nastojalo uspostaviti kontakte s Hrvatima izvan Vojvodine. U srpnju 1995. uspjeli smo organizirati posjet Hrvatima na Kosovu, a Hrvati u Crnoj Gori su smatrali da još nije vrijeme ni za posjetu, jer ona ne bi mogla proći nezapaženo, a posljedice se nisu mogle predvidjeti. I u razgovorima po podružnicama i s našim ljudima u Beogradu i na Kosovu naglašavano je da još nije vrijeme, jer da ne znamo hoćemo li uopće moći opstati na ovim prostorima, da je pritisak ogroman i da ne treba ljude izlagati još težim pritiscima. Uvijek se i ukazivalo na sudbinu Muslimanskog nacionalnog vijeća Sandžaka, čiji su mnogi članovi završili na robiji. Osim toga je bilo opće mišljenje da u ovoj fazi postojanja, teritorijalne raspodjele i mogućnosti rada hrvatskih institucija, NVH bi se svelo na NVH samo sjeverne Bačke, što nije smisao projekta. Osim toga se ukazivalo da zbog nepostojanja zakonske osnove za rad ovakve organizacije ona ne bi imala svoju težinu.

U siječnju ove godine sredstva javnog informiranja objavila su da je u Subotici osnovan Inicijativni odbor za osnivanje HRVATSKOG NARODNOG VIJEĆA koji se predstavlja kao tijelo osnovano od predstavnika hrvatskih in-

stitucija, što su hrvatske institucije odmah i opovrgle.

Vijeće DSHV je o ovome raspravljalo 3. 2. 1996. i ogradilo se od ove inicijative zbog navedenih razloga, te pozvalo svoje članove koji su se u nju uključili da se ograde od te inicijative i istupe iz Inicijativnog odbora. U raspravi za ovu odluku ukazalo se da se ovom inicijativom osporava legitimitet DSHV u predstavljanju hrvatskog naroda, što u stvarnosti predstavlja političko obezglavljenje Hrvata u SRJ, kao i na to da se ovom inicijativom otvara mogućnost za dvostruku igru režima prema nama.

Budući da se naslovljeni nisu odazvali ovom pozivu, poslije još jedne rasprave, na kojoj su nedvosmisleno izjavili da su ovaj Inicijativni odbor osnovali "da bi država imala s kime razgovarati", Vijeće 27.2.1996. poduzelo disciplinsku mjeru protiv njih time što je zamrzlo njihove funkcije u organima DSHV.

Sadašnje stanje stvari unosi smutnju i rascjep i u stranku i u narod, što je protiv našeg interesa i mi to ne smijemo dopustiti.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Važnu ulogu u životu stranke bez sumnje igra naše glasilo "Glas ravnice". Glas ravnice je u protekle dvije godine izlazio redovito jednom mjesečno. Od osnutka lista do sada objavljena su 63 broja, a to je kontinuitet što ga postižu samo ozbiljni listovi s čvrstim krugom čitatelja. List se bori s velikim problemima oko distribucije, jer osim jednog distributera nitko ga ne želi prodavati, bez obzira na proviziju, što je svojevrsna diskriminacija i medijska blokada. Ipak bi se naklada lista i broj prodatih primjeraka morali povećati, jer Glas ravnice izlazi i zbog nas samih, ali i zbog javnosti u kojoj se i naš glas mora čuti. Čitaju ga, naime, mnogi za koje se ne bismo ni ponadali. Kroz Glas ravnice su mnogi upoznali DSHV i poneki otupili oštricu svoje averzije, stvorene propagandom antihrvatskih medija.

Na ovom mjestu želim se zahvaliti gospodici Vesni Kljajić, koja se primila posla glavnog urednika u trenutku, kad su se mnogi već radovali da je Glas ravnice ugušen i uređivala ga zadnjih dvije godine.

U dramatičnim danima po Srijem i Podunavlje u kolovozu prošle godine, kada se na nas izlio otvoreni teror balvan-revolucionara, DSHV je izdao 6 brojeva "Biltena kriznih dana" u kojima je zabilježeno sve ono što smo doznali da nam se dogodilo. "Bilten" se besplatno distribuirao elektronskom poštom sredstvima javnog priopćavanja, novinskim agencijama po cijelomu svijetu, međunarodnim institucijama za zaštitu ljudskih prava, državnim organima u SRJ i stranim diplomatskim predstavništvima. Rezultat je bio da su mnoge velike i utjecajne radio stanice upoznavale svjetsku javnost što se kod nas događa, a i mnogi diplomatski predstavnici poduzeli su određene korake kod vlasti u Beogradu. Na primjeru "Biltena" jasno je vidljivo što može postići pouzdana, brza i dobro plasirana informacija.

ODNOSI S DRŽAVOM

Svjesni činjenice da smo građani ove države mi tražimo rješenje naših problema na nutarnjepolitičkom planu. Redovito svaka dva-tri mjeseca pišemo predsjedniku SR Jugoslavije g. Zoranu Liliću i tražimo pokretanje razgovora o rješenju hrvatskog pitanja u SRJ. U ožujku i travnju 1995. došlo je do korespondencije s gđom Margit Savović i ponadali smo se da će se krenuti s mrtve točke. Predlagali smo mnoge teme od povrede ljudskih prava, preko pitanja školstva do zakonsko-formalnog rješenja hrvatskoga pitanja u SRJ. Prihvatili smo sve njezine protuprijedloge. Nama je vrlo stalo do ozbiljnosti razgovora i do realizacije dogovorenoga. Na osnovi iskustva razgovora s njom u lipnju 1993. tražili smo da uvijek bude prisutan predstavnik Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji kao svjedok. Ona to nije prihvatila i prekinula je preliminarnu korespondenciju, tako da do razgovora nije došlo. Od toga doba Savezna vlada ni ne odgovara na naša pisma. Priznajem da ona konzekventno radi, jer prema njezinoj izjavi "Hrvati u SRJ nisu nacionalna manjina, a da su narod, o tome ne može biti ni govora". Mislim da takav stav nije dobar, jer nepotrebno opterećuje i samu Vladu.

AKTUALNO

ODNOSI S DRUGIM
STRANKAMA I POKRETIMA

Prema odluci 2. redovite Skupštine programski nam je cilj intenziviranje odnosa s manjinskim strankama i drugim demokratski orijentiranim strankama.

DSHV njeguje dobre odnose sa SVM, DZVM, SDA Sandžak (oba krila), PDD Preševo i ima kontakte s DLK, Savezom Roma Srbije i Jugoslavije, sa Savezom Rumuna Jugoslavije i sa Savezom Vlaha Jugoslavije.

Sa SVM, SDA Sandžak i PDD Preševo radimo na stvaranju zajedničke političke platforme za globalno rješenje pitanja nacionalnih manjina u SRJ u koje bismo se mogli svi uklopiti. Rad na ovom projektu je otvoren svima i u svako doba svatko se može priključiti.

Osim toga uspostavljeni su kontakti i Vojvodanskim klubom, bez obzira što nismo prihvatili manifest u ovom obliku kakav jest.

S pojedinim ljudima tz. velikih stranaka imamo privatne kontakte i susrećemo se javno na simpozijima, ali se formalni i normalni odnosi još ne mogu uspostaviti sa samim organizacijama, jer bi takav odnos prema nama bio za njih opterećenje pred biračima.

URED VLADE REPUBLIKE
HRVATSKE U BEOGRADU

11.3.1994. otvoren je Ured Vlade Republike Hrvatske u Beogradu. Odmah nakon otvaranja, koje se zbililo bez posebnih ceremonija, uspostavljem je kontakt s Uredom i njegovim predstojnikom dr. Zvonimirom Markovićem. Prvi pokušaj posjeta predstojnika Ureda dr. Markovića Subotici nažalost nije uspio. Drugi pokušaj je uspio, i od toga vremena predstavnici Ureda su posjetili osim Subotice i Sombor, te gotovo sva naša naselja od Subotice do Boke Kotorske. Time su potisnuti efekti propagande koja je uvjeravala Hrvate ovdje da Republici Hrvatskoj nije stalo do nas i da smo samo sitnež za potkusurivanje.

Odnosi s Uredom su česti, srdačni i prijateljski.

Na ovom mjestu posebno bih istakao da je ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Mate Granić u prostorijama Ureda primio 10.1.1996. izaslanstvo DSHV i to je bio prvi službe-

ni kontakt s jednim dužnosnikom naše matične države s nama na našem terenu.

Uskoro će Ured biti podignut na razinu konzulata, a nadamo se da neće trajati dugo pa će postići i status veleposlanstva, što bi bio znak potpune normalizacije odnosa SR Jugoslavije s Republikom Hrvatskom.

V - VANJSKA POLITIKA

POSJETI REPUBLICI
HRVATSKOJ

U vanjskopoličkom radu DSHV eminentno mjesto zauzimaju naši odnosi s našom matičnom državom Republikom Hrvatskom.

U proteklom periodu DSHV je dva puta službeno posjetio Republiku Hrvatsku: 1994. i 1996. Oba puta smo primljeni vrlo srdačno u svim državnim institucijama i vodili smo plodne razgovore.

Naši odnosi s Republikom Hrvatskom temelje se na opće-prihvaćenom pravu svake manjine da razvija odnose sa svojom matičnom državom poštivajući suverenitet i teritorijalni integritet države u kojoj žive. Mi znamo da se naše pitanje mora riješiti ovdje u SR Jugoslaviji, čiji smo građani, ali smo isto tako svjesni da možemo, moramo i hoćemo razvijati odnose na političkom, kulturnom, prosvjetnom, gospodarskom i drugim poljima s našom matičnom državom. Upravo mi Hrvati u SRJ i DSHV smo u zadnjih četiri godine ratnog ludila na tlu bivše Jugoslavije pokazali da nije nemoguće biti lojalan građanin države i održavati dobre veze s matičnom državom. Uspostavali smo nove mostove, dok su drugi postojeće rušili. Upravo naše ponašanje je svjetli primjer kako se jedina manjina mora ponašati. To nam priznaju svi, koji su imalo dobronamjerni.

ODNOSI SA STRANIM
DRŽAVAMA I S INOZEMNIM
STRANKAMA I ORGANIZACI-
JAMA

DSHV je u svibnju 1994. bio primljen za punopravnog člana Federalne unije europskih manjina (FUEM) kao prvi i za sada jedini punopravni član iz SR Jugoslavije. Budući da FUEM ima

savjetodavni status u OUN i Europskom parlamentu DSHV ima pristup ovim organizacijama putem predstavnika FUEM-a. Ovaj nam je kakanl bio od velike koristi u kolovozu 1995.

DSHV je u okviru kongresa FUEM-a u svibnju 1994. posjetio manjinsku samoupravu Kašuba u blizina Gdanjska u Poljskoj i uspostavio veze s ovim najmanjim zapadnoslavenskim narodom. Tom prilikom je podvojvoda gdanjski, i sam Kašub, u ime poljske države izrazio zainteresiranost njegovanja kulturnih i gospodarskih veza s nama.

U travnju 1995. DSHV je posjetio Ministarstva vanjskih poslova Austrije i Njemačke. U razgovorima s voditeljima odjela za jugoistočnu Europu razmotrena je politička situacija kod nas, a sugovornici su izrazili spremnost doprinijeti rješenju postojećih neriješenih pitanja u okviru njihovih mogućnosti.

Posjeti ministarstvima dio su stalnih kontakata s ambasadama svih važnijih država u Beogradu. Ti kontakti su česti i intenzivni i svi su u funkciji poštovanja naših osnovnih ljudskih prava i rješenja hrvatskog pitanja u SRJ.

MEDUNARODNA KONFEREN-
CIJA O BIVŠOJ JUGOSLAVIJI U
ŽENEVI

Kao što sam već spomenuo, 28.2.1996. prestala je s radom Medunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi.

OUN je njezino djelovanje predala u ruke Kontakt grupe OUN za bivšu Jugoslaviju, koju predvodi g. Karl Bilt.

Dok je cilj Medunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji bio da nade rješenje za krizu na tlu bivše Jugoslavije, otuda i prijedlozi lorda Carringtona, Vens-Owen-a i svih drugih, dotle Kontakt grupa OUN ne traži rješenje, već ima za cilj da pomogne da rješenje nađu zainteresirane snage. Time se medunarodna zajednica donekle povlaži sa scene i skida sa sebe dio odgovornosti, prepuštajući nalaženje rješenja odnosima snaga na samom terenu. Ona samo nagraduje "konstruktivno ponašanje": prekidom rata u BiH ukidaju se sankcije SRJ, zadovoljavajućim rješenjem kosovskog pitanja, te statusa i prava Bošnjaka u Sandžaku i Madara i Hrvata u Vojvodi-

AKTUALNO

ni, otvorit će se pristup međunarodnim novčanim fondovima itd...

Jasni su znaci da je sadašnji stav međunarodne zajednice dugoročnog karaktera. Ona će prihvatiti svako rješenje koje zainteresirane strane nađu u okvirima međunarodnih normi, koje su ipak vrlo podložne različitim tumačenjima. Konačan rezultat i unutar tih normi bit će rezultat odnosa snaga: tko je sposoban da preživi - preživjet će; tko ima političku volju za opstanak i spreman je da se angažira za svoje ciljeve - taj ima budućnost. Za koju godinu će se samo spominjati ostali koji su zaostali na putu života. To vrijedi kako za pojedince, tako i za narode - tako i za nas.

U ovakvoj novonastaloj situaciji povećava se i naša uloga u kreiranju vlastite budućnosti. Više nije dosta reklamirati naša prava i političku volju na razini konferencija i simpozijuma. Sada se mora to pokazati i u svakodnevnom političkom životu. To znači da se očekuje veći angažman samog članstva i simpatizera, veći angažman svakog Hrvata na ovim prostorima oko projekta naše kulturne autonomije.

PROGRAM RADA ZA DRUGU POLOVICU NAŠEGA MANDATA

I. Ciljevi osnovnog političkog programa DSHV kao i program usvojen na 2. redovitoj Skupštini trebaju ostati isti:

- postizanje priznanja političkog subjektiviteta hrvatske nacionalne zajednice, tj. manjine u SR Jugoslaviji;

- Uredjenje naše kulturne autonomije i prepuštanje određenih kompe-

tencija NVII kao zakonom predviđenom samoupravnom tijelu naše autonomije;

- proporcionalna zastupljenost na svim razinama državne uprave;

- zastupljenost na svim razinama parlamentarnog života s najmanje jednim predstavnikom kojega bismo sami birali.

II. Ostvarenje ovih ciljeva je proces u čijem oblikovanju sudjeluju više čimbenika:

- država SR Jugoslavija, mi i druge manjine, međunarodna zajednica i Republika Hrvatska. Republika Hrvatska, jer će sigurno doći do sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske i Srbi će u Hrvatskoj imati upravo ono što ćemo mi imati ovdje u SR Jugoslaviji. I bit ćemo zadovoljni i mi i oni. To je u međuvremenu svima jasno.

III. Zato ćemo:

a) aktivno surađivati s Kontakt grupom OUN;

b) i dalje tražiti razgovore s državom;

c) jačati veze s matičnom državom;

d) i morat ćemo vrlo pojačati aktivnost stranke na općinskoj, pokrajinskoj, republičkoj i saveznoj razini tražeći saveznike i simpatizere za naš projekat kulturne autonomije.

IV. U ovom procesu će biti nejednakog napretka na pojedinim

područjima. Rezultat pregovora za zelenim stolom kao i njegovo ostvarenje u životu bitno će zavisiti od angažmana nas samih. Ako je naš angažman dovoljno odlučan, sporost napretka na jednom području neće nam zakočiti rad na drugim poljima.

V. Mi se sada nalazimo u godini izbora. Ovi će izbori biti mjerilo političke volje i nas Hrvata. Prema rezultatima ovih izbora postavljat će se mnoge skretnice za našu budućnost. Zato je izuzetno važno koliku će podršku Hrvata dobiti DSHV. Ne smije se dogoditi da se politička pažnja Hrvata skrene sa u ovom trenutku sudbonosnih pitanja našega opstanka kao naroda. Ne smije se dogoditi da nam se, kako mi to kažemo, provuče medena uzica kroz usta. Ako se to dogodi, ostat će nam gorak ukus u ustima desetljećima.

U tome se mora angažirati cijela stranka, svaki pojedini član i simpatizer, svaki Hrvat kojemu je stalo do čovjeka dostojne budućnosti.

Rezultati slijedećih izbora će biti mjerilo političke volje Hrvata od Subotice do Boke Kotorske, oni će biti temelj našeg dugoročnog opstanka kao naroda, a to će, naglašavam još jednom, **BITNO ZAVISITI OD NAS SAMIH.**

*mr. Bela Tonković,
predsjednik DSHV*

**SRETNE I BLAGOSLOVLJENE USKRSNE BLAGDANE SVIM LJUDIMA
DOBRE VOLJE**

Dobrotvorna zajednica „Amor Vincit“

SRETAN USKRS, MIR U SRCIMA, RADOST U DUŠAMA
Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“

SRETAN USKRS!

Mladež DSHV

Sa Vanredne sjednice Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“

KOREOGRAF NAPUSTIO SJEDNICU, PREDSJEDNIŠTVU IZGLASANO POVJERENJE

Ovih je dana javnost dobila odgovor po pitanju opstanka Hrvatskog kulturnog centra, te što je to što se unutar njega zbiva. Na žalost nekih, Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ nije se se raspao, a što se je po kuloarima najavljivalo, dok je samom Predsjedništvu izglasano povjerenje, kao i planu programa i rada.

Naime, 10. ožujka ove godine održana je Vanredna skupština Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ u prostorijama Centra. Broj od 246 nazočnih govori o velikoj zainteresiranosti članstva i simpatizera za temu koja se imala obraditi na ovoj skupštini.

Uvodnu riječ je dao predsjednik Hrvatskog kulturnog centra Bela Ivković, navodeći razloge održavanja Vanredne skupštine. Istaknuo je da je predsjedništvu podnesena peticija s 83 potpisa u kojoj se zahtjevalo održavanje vanredne skupštine, a radi rješavanja nerješivih pitanja u HKC „Bunjevačko kolo“. Mada je ustanovljeno da od 83 potpisane osobe gotovo polovica nisu članovi Hrvatskog kulturnog centra, Predsjedništvo je ipak odlučilo da se Vanredna skupština sazove. Naime, po Statutu HKC-a, sazivanje Vanredne skupštine može se sprovesti peticijom potpisanom od strane 80 njenih članova.

Po utvrđivanju kvoruma, naglašeno je da pravo glasovanja imaju samo članovi Hrvatskog kulturnog centra, a što se kod ulaska na sjednicu dokazivalo članskim iskaznicama. Jednoglasno je usvojen Poslovnik o radu skupštine, te izglasano radno predsjedništvo na čelu s g. Alojzijem Stantićem.

Usvojeni dnevni red obuhvaćao je sljedeća pitanja: rješavanje nastalih problema u svezi s zahtjevom roditelja, izvješće o radu, program rada za naredni period, te diskusiju po nabrojanim

točkama. Naglašeno je da se na Vanrednoj skupštini mogu rješavati samo ona pitanja po kojima je ista sazvana.

Na poziv predsjedavajućeg da netko od predstavnika roditelja pročita peticiju, za rječ se javio Antun Bašić kao jedan od potpisnika iste. Predsjedajući je rekao da Bašić nije član HKC-a, te pozvao predstavnika roditelja, za govornicu je izišao Stipan Bašić ističući kako je on osobno izbačen iz HKC-a, od kada se KUD transformirao u Hrvatski kulturni centar.

Nekolicina nazočnih, nakon ovih njegovih riječi, demonstrativno je izišla iz dvorane. Nanovo je upućen poziv predstavniku roditelja da izide za govornicu i pročita peticiju. I ovaj poziv je ostao bez odjeka, ali je za govornicu izišao član Predsjedništva Josip Ivković, ali ne kao predstavnik roditelja, već se skupu obratio konstatacijom da nadglasavanje nije odraz demokracije, te da osobno misli da ovu Skupštinu treba prekinuti i sazvati novu. Predsjedavajući je konstatirao da se govornik ne drži teme, nanovo je zatražio od predstavnika roditelja da pročita peticiju. Kada se nakon višestrukog poziva nitko ovom zahtjevu nije odazvao, zaključeno je da su potpisnici odustali od peticije. Obzirom da je više njih napustilo dvoranu, a time i Vanrednu skupštinu, utvrđeno je nanovo brojno stanje članova radi pravovaljanog odlučivanja. Vanredna skupština je nastavila s radom razmatrajući izvješće o radu u proteklom periodu koji je iznio Bela Ivković. Govorio je o razlozima osnivanja Hrvatskog kulturnog centra navodeći da su se tijekom 26 - godišnjeg perioda mnogobrojni protivnici „Bunjevačkog kola“ trudili da se rad ovog Društva svede samo na folklor, negirajući činjenicu da u kulturnu baštinu jednog naroda spadaju i drugi

kulturološki izrazi: likovni, književni, povjesni, pa čak i znanstveni. Da su sve ove oblasti bitne za kulturnu baštinu i napredak jednog naroda, govore uspješni nakon otvaranja brojnih likovnih izložbi, oživljavanju recitatorskih i dramskih aktivnosti, a što se posebice pokazalo na gostovanjima u inozemstvu. Premijerno izvođenje komedije Matije Poljakovića „Jedna cura, sto nevolja“ pokazalo je da je dramska sekcija Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ dorasla ovakvim pothvatima, te da je u mogućnosti, a dok se ne oformi Hrvatsko kazalište, gledateljstvu prikazati makar skroman dio scenske umjetnosti koja za hrvatski narod na našim područjima već desetljećima ne postoji.

Uzimajući sve ovo u obzir, predviđaju se i u narednom periodu brojna gostovanja dramske sekcije po okolnim naseljima. Međutim, dok je u navedenim sekcijama rad tekao po planu, u folklornoj sekciji koja ima tri grupe dolazilo je do nesporazuma koji je trajao duže vrijeme, naveo je u svom izvješću Bela Ivković. Nesporazumi su, a što se kasnije i pokazalo, doveli do otvorene netrpeljivosti između koreografa reprezentativne folklorne grupe i pomoćnog koreografa kadetske grupe. Na osnovu optužbi, sazvan je roditeljski sastanak gdje je ocijenjeno da su roditelji „kadeta“ zadovoljni radom pomoćnog koreografa, nakon čega su oni nezadovoljni konstatacijom roditelja otvoreno tražili da se ovaj izbaci iz Hrvatskog kulturnog centra. Dugim razgovorima i analizom se ustanovilo da su u pitanju najobičnije klevete, te da se ovim želi razbiti jedinstvo Hrvatskog kulturnog centra, a rad istog svesti samo na folklor. Kako je koreograf reprezentativne folklorne grupe, Bašić Stipan, bio rukovoditelj svih folklornih grupa, a

AKTUALNO

kako se sukobi nisu smirili, za novog rukovoditelja folklor postavljena je jedna od članica Predsjedništva Hrvatskog kulturnog centra,

Stipan Bašić je ostao koreograf svoje grupe, na što je on potom dao ostavku. Danas on ističe da je izbačen iz Hrvatskog kulturnog centra, a jasno se može utvrditi da to nije točno. Da bi situacija bila još lošija u ovim razmiricama, te da se jedinstvo Hrvatskog kulturnog centra razbije, doprinjeli su i članovi predsjedništva "Bunjevačkog kola" Josip Ivanković, Josip Crnković i Marinko Vidaković. Sve ovo dovoljno govori o pokušaju da se u pitanje dovede opstanak Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo", a svodenjem djelatnosti Centra isključivo na folklor zanemarujući pri tom njegovanje sveukupne kulturne baštine hrvatskog naroda na ovim prostorima.

Izlaganje Bele Ivkovića potkrijepio je član Predsjedništva Lazo Vojnić Hajduk iznoseći vrlo detaljno generalni projekt rada, a koji će u cjelosti biti izložen na Godišnjoj skupštini. Iako danas ima osnovano više hrvatskih institucija, Hrvatski kulturni centar, istakao je Lazo Vojnić Hajduk, ima svoju ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata, a što je i svrha transformacije KUD-a u Hrvatski kulturni centar. Organizacioni dijelovi ove Institucije su odjeli, odsjeci i grupe raspodjeljeni po oblastima: knjižnica, književnost, izdavaštvo, folklor, likovna, muzička i scenska umjetnost, znanstveno istraživačka oblast, film, prosvjeta itd. Na osnovu čega se jasno može zaključiti da će svatko tko želi raditi moći naći svoje mjesto unutar ovog plana. Nadalje je naveo da se očekuje rekonstrukcija zgrade koja će početi ove godine, dok je rekonstrukcija ugostiteljskog objekta u tijeku.

U diskusiji po izloženom izvješću i programu, Miloš Vasiljević je pozdravio inicijativu i osnivanje Hrvatskog kulturnog centra, a osudio je one koji su napustili sjednicu, jer ako su potpisali Peticiju, trebali su istu do kraja obraniti i reći istinu. Ovako se pokazalo da iza peticije stoji neka druga namjera.

U diskusiji je učestvovao i Josip Ivanković ističući da se na Skupštini ne

radi demokratski, premda za to nije iznio argumente.

Neki diskutanti su naglašavali da Hrvatski kulturni centar treba biti kuća sloge u kojoj za svakoga ima mjesta, tko god želi raditi u cilju napretka, neki su pak isticali da oni koji su napustili skup, trebaju ponovo ući i reći što misle.

Tijekom diskusije iskristaliziralo se nekoliko značajnih momenata: Vanredna skupština se održava odlukom Predsjedništva, jer u Peticiji nije bilo 80 potpisa članova Hrvatskog kulturnog centra, potpisnici Peticije nisu imali hrabrosti i snage obrazložiti svoje zahtjeve. Putem isprovocirane nesloge i netrpeljivosti koreografa prema pomoćnom koreografu netko želi dokazati da Predsjedništvo ne radi dobro, te ga smijeniti, da su kadrovska pitanja - tko će biti koreograf, pomoćni koreograf ili domar - u nadležnosti Predsjedništva a ne obratno, da se želio onemogućiti rad unutar Hrvatskog kulturnog centra kao i izvršiti podjelu članstva, te da su mnogi potpisnici i učesnici na sjednici ljudi nikada u "Bunjevačko kolo" nisu dolazili.

Nekom očito smetaju pune dvorane i aktivnost Hrvatskog kulturnog centra, bilo je mišljenje mnogih dugogodišnjih članova. Taj "netko" je išao tako daleko da se služio djecom kao sredstvom za postizanje cilja. Jer, kako je rekao Franjo Vujkov, iako se Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo" bavi kulturom, on svojim radom na određen način zadire i u područje politike. Pokušaj diobe već postaje simptomatičan, što se vidi i unutar stranke DSHV, pri čemu isti, tj. dvoje - troje ljudi pospješuju razdor. On je u svojoj diskusiji dao prijedlog da se na temelju izvješća o radu i programu rada stavi izglasavanje povjerenja ili nepovjerenja Predsjedništvu.

Josip Gabrić je rekao kako nam je svima stalo da u klimi očekivanja međusobnog priznavanja SRJ i Republike Hrvatske, pune sale Hrvatskog kulturnog centra nekome smetaju i ne idu u prilog.

Bela Tonković je istakao da Hrvatski kulturni centar ima svoj Statut koji treba poštivati, te da u demokraciju spada i poštivanje stava većine. Nagla-

sio je potom da treba voditi računa da se program rada HKC -a ne preklapa u djelatnostima s već osnovanim hrvatskim institucijama, već sve hrvatske institucije moraju funkcionirati tako da jedna drugu potpomažu i podupiru.

Bela Ivković je dao prijedlog da pravo glasovanja imaju samo punoljetni članovi, a da prijem u članstvo vrši Predsjedništvo po zahtjevu.

Potpuniju sliku u folklornoj sekciji dala je svojim izlaganjem Marija Sekulić, koja je ujedno i pročitala zahtjev 83 potpisnika peticije. Navela je da se onemogućavanjem rada ostalih sekcija, a finaciranjem samo folklorne pod vodstvom spomenutog koreografa potpuno blokirao rad Hrvatskog kulturnog centra.

Na koncu je došlo do zahtjeva - ili će iz kadetske grupe otići pomoćni koreograf ili će se sve raspasti. Predsjedništvo je odlučilo da pomoćni koreograf ostaje da radi s kadetima, a koreografu Stipanu Bašiću dato je da vodi ne čitav folklor, već svoju reprezentativnu folklornu grupu, na šta je on otišao, tvrdeći da je udaljen.

Međutim, tijekom ovih svada, došlo je do otvorene netrpeljivosti među djecom dvije folklorne grupe, što se Stipanu Bašiću otvoreno i s pravom zamjera.

Ana Kopunović je, zbog očite opstrukcije rada Hrvatskog kulturnog centra dala prijedlog da se Marinko Vidaković, Josip Ivanković i Josip Crnković udalje iz Predsjedništva.

Nakon svih ovih izlaganja izglasano je povjerenje Predsjedništvu, izmjene i dopune Statuta, te odlučeno da se redovita godišnja Skupština održi do 30. 06. 1996. godine. U jednu od odluka spada i ta da se po istom pitanju Skupština ne može sazivati tijekom šest mjeseci.

Nije se glasovalo o udaljenju članova Predsjedništva, a po prijedlogu Ane Kopunović, jer je već dato povjerenje cjelokupnom Predsjedništvu Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo".

Lidija Molzer

Interview: Behlul Nasufi, predsjednik Partije za demokratsko delovanje iz Preševa i poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije

POLOŽAJ MANJINA RJEŠAVATI KOMBINIRANJEM KULTURNE AUTONOMIJE I SPECIJALNOG STATUSA

Jedan od uvažениh gostiju Treće redovite Skupštine DSHV bio je i gospodin Behlul Nasufi, predsjednik Partije za demokratsko delovanje iz Preševa. Budući da je gospodin Nasufi i poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, zamolili smo ga da nam odgovori na nekoliko pitanja vezanih za aktualni politički trenutak kod nas.

***Šta se dešava s radom republičkog Parlamenta sada kada je njegov rad daleko od očiju javnosti?**

- Na prijedlog SPS-a ukinut je direktan prijenos rada republičkog Parlamenta. Zbog takve nakaradne odluke parlamentarna opozicija je odlučila da ne učestvuje u radu Narodne Skupštine. Parlamentarna grupa DZVM i koalicija PDD-DPA podržali su ovu odluku i pridružili se opoziciji.

Treba istaći da su Albanci naročito osjetljivi na nasrtaje na javnost rada i na ometanje slobodnog informiranja, jer upravo diskriminatornom politikom aktualnih vlasti Albanci su ostali bez dnevnog lista "Rilindje" i bez RTV na albanskom jeziku, a zahvaljujući informativnom mraku i nedostatkom javnosti u radu omogućeno je da se pritiscima ukine autonomija Kosova iz 1974. godine. Mi, koji smo pripadnici nesrpskog naroda, svjesni smo da u postojećoj političkoj klimi nismo u stanju aktivno uticati na promjenu teškog stanja s kojim se suočavamo, ali je naša satisfakcija bila da smo imali priliku javno iznijeti naše stavove, čime smo nastojali da postupno senzibiliziramo javnost za demokratsko rješavanje problema nesrpskog stanovništva.

*** Da li ste uključeni u rad "alternativnog" parlamenta i kako on**

izgleda?

- I mi zajedno sa poslanicima drugih opozicionih partija učestvujemo na konzultacijama i radu "alternativnog" parlamenta. Krajem prosinca (27. 12. 1995.) prošle godine za vrijeme kada je zasjedala Narodna skupština i kada je usvojen budžet Republike i veliki broj zakona, paralelni Parlament je zasjedao i na toj sjednici predstavnici svih opozicionih partija su iznosili svoje stavove o aktualnoj političkoj situaciji u Srbiji. Sjednicom su predsjedavali zamjenici predsjednika političkih grupa što je i predviđeno poslovníkom o radu alternativnog Parlamenta. Druga sjednica je zakazana 1. veljače 1996. godine s prijedlogom zakonskih projekata koji su trebali da se usaglašavaju na sjednicama poslaničkih klubova.

Predstavnici poslaničkih klubova su se složili da se na toj sjednici razmotri i "Deklaracija za Demokratsku Srbiju" i "Rezolucija o kršenju ljudskih prava u Srbiji". U trećem poglavlju Deklaracije i Rezolucije bilo je riječi da su prava nacionalnih manjina otvorena i nerješena i da status nacionalnih manjina treba da se riješi najvišim međunarodnim priznatim standardima koje je potpisala Jugoslavija.

Medutim, Radikalna stranka nije se složila i dala je amandman da se briše treće poglavlje što poslanički klub DZVM i koalicija PDD-DPA se s time nije složila i sjednica se nije održala.

Smatram da je opozicija imala priliku da usvoji ovaj dokument i da dokaže kako je spremna da se angažira za demokratizaciju Srbije iako smo svjesni da su odluke alternativnog Parlamenta samo jedan politički akt.

***Predstoje li nam novi republički izbori?**

Partiji na vlasti (SPS-u) vjerovatno odgovaraju prijevremeni izbori na svim nivoima, obzirom na očigledne slabosti u organiziranosti i jedinstvu opozicionih stranaka u Srbiji. Izbori u ovim trenucima partiji na vlasti odgovarali bi i zbog rezultata opće medijske kampanje vodene nakon Dejtonskog sporazuma. Medutim, prema svemu sudeći, postoji očigledan pritisak međunarodne zajednice na vlasti u Srbiji da se prije novih izbora rješava pitanje Kosova i položaj nacionalnih manjina u SRJ, tako da u ovom trenutku izgleda logična izjava portparola SPS-a Ivica Dačića da neće biti prijevremenih izbora.

*** Šta trenutno radi vaša Stranka i kakav je Vaš stav o položaju Albanaca i ostalih nesrba u Srbiji (Jugoslaviji)?**

- PDD ima svoje ogranke u općinama Preševo, Bujanovac i Medveda u kojima živi više od 80.000 Albanaca koji čine većinsko stanovništvo. U općini Preševo sa 93% Albanaca imamo lokalnu vlast, predstavnici naše Partije su uključeni i u rad općinske Skupštine u Bujanovcu, ali s daleko manje uspjeha, jer zbog manipulacije SPS-a s izbornim jedinicama iako Albanci čine 61% stanovništva u lokalnoj Skupštini mogu maksimalno da se izbore za četvrtinu odborničkih mjesta, a u općini Medveda naši predstavnici nemaju mogućnosti da se angažiraju za interese svoga naroda jer je Vlada Srbije uvela privremene mjere. Pored našeg angažovanja preko odbornika u općinskim skupštinama i poslanika u republičkom Parlamentu, imamo širok spektar aktivnosti u cilju obrane inter-

esa Albanaca u ovom regionu. Položaj Albanaca je veoma težak jer trpi tešku diskriminaciju u skoro svim oblastima života, a naročito su naši interesi ugroženi u predstavljanju i učešću Albanaca u državnim organima i javnim institucijama, zatim u oblasti obrazovanja, kulture i informiranja. Trenutno smo pokrenuli postupak utvrđivanja ustavnosti Statuta u općinama Bujanovac i Medveda koji trenutno ne regulira u duhu zakona i Ustava pitanje službene uporabe albanskog jezika.

*** Kako vidite rješavanje albanskog pitanja? Kako vidite budućnost Kosova?**

- Poslije raspadanja bivše Jugoslavije i Kosovo koje je bilo jedna od konstitutivnih elemenata Federacije imala je pravo na samoopredjeljenje, tako da se narod Kosova izjasnio referendumom za neovisnost kao i druge federalne jedinice bivše Jugoslavije.

Kosovo kao neovisna i neutralna država otvorena prema Albaniji i Srbiji je optimalno rješenje. Ovo rješenje otvara put za uspostavljanje dugotrajnog mira i stabilnosti na Balkanu.

U cilju miroljubivog rješavanja ovog pitanja, sve političke partije Albanaca na Kosovu opredjeljene su za dijalog sa vlastima u Srbiji i u tom pravcu predsjednik Ibrahim Rugova predlaže kao prijelazno rješenje civilni protektorat koji bi omogućio rješavanje svih spornih pitanja.

Albanci Preševa, Bujanovca i Medvede 1. i 2. ožujka 1992. godine referendumom su se izjasnili za "Političko teritorijalnu autonomiju s pravom priključenja Kosovu". Autonomiju vidimo kao pravi način rješavanja svih ljudskih, građanskih i nacionalnih prava Albanaca u regionu Preševa, Bujanovca i Medvede. U drugom dijelu referendumskog pitanja naznačeno je naše pravo na samoopredjeljenje.

Obzirom na opću situaciju i postojeće odnose snaga, sasvim je jasno da je realizacija političkih aspiracija Albanaca kako na Kosovu, tako i u celini je dug i težak proces i sasvim je izvjesno da će do krajnjeg cilja doći

kroz više razvojnih faza.

*** Pratite li djelovanje stranaka, pogotovu JUL-a na Kosovu?**

- Nakon Dejtonskog sporazuma sve su češća najavlivanja da će usko-

ro započeti razgovori između predstavnika Albanaca i Srba u rješavanju svih otvorenih pitanja nastalih nakon raspadanja bivše Jugoslavije. U tom kontekstu se u posljednje vrijeme sve češće javnosti plasiraju informacije o "masovnom pristupanju Albanaca SPS-u i JUL-u".

Za poznavatelje kako kosovskih, tako i prilika u Preševu, Bujanovcu i Medvedu, sasvim je jasno da ove informacije trebaju poslužiti relativiziranju problema koji treba rješavati. Čak štoviše, "masovno pristupanje Albanaca" ovim partijama trebalo bi da posluži stvaranju idilične i patetične slike o Albancima koji "uživaju sva ljudska i nacionalna prava po najvišim svetskim standardima"!

Medutim, zbog diskriminacije koje trpe Albanci u svim oblastima života, Albanci ne da masovno ne pristupaju u SPS i JUL, nego broj onih koji javno djeluju kao članovi JUL-a ili SPS-a više je nego simboličan. U općini Preševo na primjer, taj broj je jednocifren.

Teza o "nacionalnoj ravnopravnosti" koju JUL nudi Albancima poznata je. Radi se o tezama koje su

već videne u našoj praksi, a koje su se pokazale nesposobnim da rješavaju složenu problematiku u višenacionalnim sredinama. Zbog toga mislim da JUL ne može u suštini da pruži neki novi kvalitet.

*** Je li se nešto promijenilo u daljavanjem radikaliziranja, uvjetno rečeno, blizine vlasti?**

- Za vrijeme perioda kada se ratovalo, bila je sasvim logična suradnja SPS-a s radikalima. Kako se partija na vlasti zbog pritiska međunarodne zajednice orijentirala na smirivanje duhova, radikali su im postali suvišni i naravno, predstojeći Kongres će im poslužiti za distanciranje od svog nacionalističkog dijela. Medutim, mislim da se više radi o formalnim promjenama, a veoma je rano govoriti o suštinskim promjenama.

*** Da li ste za pregovore s vlastima i je li bilo takvih inicijativa od strane vlasti?**

- Kao i političke partije na Kosovu i mi smo uvijek inzistirali na rješavanju svih problema preko dijaloga s vlastima. Do sada s njihove strane nije ispoljeno neko naročito raspoloženje za ozbiljne razgovore. Vrijedi spomenuti kontakte koje smo s predstavnicima Partije na vlasti imali za vrijeme konstituiranja republičke Skupštine, kada su naši glasovi bili značajni za izbor predsjednika.

*** Kako vidite položaj hrvatskog naroda kod nas i način na koji bi se mogla ostvariti njegova prava?**

- Nakon raspadanja Jugoslavije položaj svih nacionalnih etničkih grupa i zajednica je pogoršan do drastičnih razmjera. U tok kontekstu bi trebalo gledati i položaj Hrvata u Vojvodini. Ja smatram da je u ovim teškim vremenima DSHV odigrao svoju povjesnu ulogu u obrani interesa vojvodanskih Hrvata i da je u velikoj mjeri doprineo internacionalizaciji pitanja Hrvata u SRJ.

*** Je li dovoljna samo kulturna autonomija - koliko trenutno traže vojvodanski Hrvati?**

-Koncept DSHV o kulturnoj autonomiji je veoma ozbiljan dokument

DOGAĐANJA

kojim bi se uspjelo kojim bi se osigurala kolektivna prava u oblasti obrazovanja, kulture i informisanja. Međutim, za potpunu ravnopravnost Hrvata i svih drugih nacionalnih manjina, neophodno je osigurati i proporcionalno učešće u svim organima vlasti koje je moguće obezbjediti pravnim regulativom specijalnim statusom, zasnovane na dokumentima međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji.

***Šta mislite o pokušajima pojedinih stranaka da Vojvodina ponovo dobije svoju nekadašnju autonomiju? Ima li u tome zamke za manjinske narode?**

- U povjesnom i civilizacijskom aspektu Vojvodina čini jednu posebnu cjelinu koja bi trebala imati odgovarajući administrativni i politički status. Obzirom na sadašnji nacionalni sastav Vojvodine, autonomija Vojvodine ne bi automatski rješavala pitanja i Madara i Hrvata, nego je neophodno rješavati ovo pitanje kombinacijom kulturne autonomije i specijalnog statusa.

***Koji su Vaši dalji planovi na političkom polju?**

- Partija za demokratsko delovanje (PDD) je na svojoj Skupštini usvojila koncept realizacije autonomije Albanaca u Preševu, Bujanovcu i Medvedu koji će se uputiti svim državnim organima i međunarodnim insitucijama. U svezi s ovim planom, sve vrijeme smo u kontaktu s predstavnicima DZVM i DSHV. Smatram veoma korisnim raniju inicijativu predsjednika DSHV, gospodina Bele Tonkovića koju je izložio prilikom kontakta koji smo imali u Preševu, a koji se poklapa s inicijativom SVM - o zajedničkom sastanku predstavnika stranaka kojom bi se mogla izraditi zajednička strategija o rješavanju pitanja svih etničkih zajednica.

Vesna Kljajić

U organizaciji veleposlanstva Kraljevine Velike Britanije, u periodu od 11 do 13. ožujka organiziran je u Beogradu simpozij na temu - Nacionalno pitanje- mogućnosti i granice mirnog rješavanja. Cilj ovog Simpozija bilo je stvaranje mogućnosti da se na jednom mjestu, bez žuči i pritiska, u mirnoj atmosferi, javnosti prezentiraju problemi manjina i mogućnosti njihovog rješavanja. Organizator simpozija bio je g. Ivor Roberts, koji je na ovaj simpozij pozvao sve demokratski orjentirane stranke iz Srbije i Crne Gore, a među njima i stranke nacionalnih manjina. Osim DSHV-a, učešće su uzele i SVM, DZVM, SDA, Partija za demokratsko delovanje iz Preševa, Demokratska liga Kosova, Udruženja Roma Jugoslavije, a od nemanjinskih stranaka bile su prisutne Demokratska stranka, gđa Sonja Biserko (Helsinški odbor), bili su pozvani i ugledni ljudi iz javnog života dr. Svetozar Stojanović, dr. Konstantin Obradović, Azem Vlassi... Pozivu se nisu odazvali SPS i SPO.

Gosti predavači na ovom simpoziju bili su iz Južnoafričke Republike, Kanade i Velike Britanije. Predavači su nas upoznali s načinima na koje rješavaju manjinska i nacionalna pitanja u drugim zemljama. Konstatirano je da je s pravne strane ovo pitanje uglavnom riješeno u dokumentima KESS-a odnosno OESS-a i UN, kao i u bilateralnim sporazumima između samih država. Međutim, svi su istakli kako je teorija jedno, a da je u praksi sasvim drugačije. U praksi nema mnogo primjera rješenja koja su zadovoljila obje strane. Posebno su se istaknuli primjeri južnog Tirola, Srba oko Lužica... Ukazalo se i na pokušaje rješavanja pitanja nacionalnih manjina na način da država propisuje način rješavanja tog pitanja, međutim to nije uvijek funkcioniralo. Kao primjer, navedeni su Bretonci u Fran-

cuskoj i Njemci u Alzasu i Lotringiji. Te nacionalne zajednice nisu zadovoljne ni metodom rješavanja, a ni samom kvalitetom rješavanja jer ne zadovoljava sve njihove potrebe. Tako i u samoj Velikoj Britaniji postoji problem Sjeverne Irske, Velsa i Škotske, ukazalo se i na pomalo smiješan primjer: engleska kraljica je i kraljica Škotske i kada se nalazi u Engleskoj ona je vrhovni poglavar Anglikanske crkve, a kada se nalazi u Škotskoj, onda mora promijeniti konfesiju, jer je u Škotskoj vrhovni poglavar Prezbiterijanske crkve.

Kao najbolji primjer zajedničkog života više naroda i nacija navedena je Švicarska gdje četiri naroda žive na istom prostoru stoljećima. Ako se kojim slučajem i pojave izvjesne poteškoće, postoji niz dobrih načina demokratskog rješavanja problema. Naime, u Švicarskoj žive Retroromani kao autohtoni stari Švicarci, međutim isto su tako autohtoni i Njemci, Francuzi i Talijani. Ukazalo se posebno na to da šturost jačih strana u ovoj problematiki uglavnom izaziva vrlo teške tenzije pa i ratove. Na primjer, ukazalo se na Sjevernu Irsku i kao posebno drastičan primjer na neka područja bivše Jugoslavije.

U ime Hrvata Vojvodine, mr. Bela Tonković je rekao kako smo mi integralni dio multikulturne i multietničke zajednice Srbije, međutim, baš upravo zato želimo sačuvati našu nacionalnu svijest i nacionalnu kulturu. I ne samo sačuvati, nego je i njegovati i unapređivati za budućnost. Neki od predavača su bili mišljenja da autonomija manjina može značiti getoizaciju, a mr. Tonković je rekao kako je slučaj upravo obrnut, mi smo getoizirani jer nam zakonom nisu zagarantirana naša kolektivna prava: isključeni smo iz cjelokupnog državnog upravnog aparata - iz sudstva, vojske, policije, a i na području privrede nije bolja situacija -

Simpozij :

NESPORNA PRAVA MANJINA

isključuje nas se gdje god je to moguće. Svakodnevno se uvjeravamo da postoji duboko nepovjerenje većinskog naroda prema nama, što dovodi i do jedne isključenosti iz javnog života. Tu je i nedostatak školskih i kulturnih ustanova. Zakonskim reguliranjem našeg statusa, naših prava i obveza, mi bismo razbili zidove koje su drugi obzidali oko nas - jer se mi sami nismo odrekli niti rada u sudstvu, policiji, niti svojih škola - drugi su nas odatle istisnuli. Što se školstva tiče, upravo jednom zakonskom regulacijom, znali bismo na čemu smo i u kojim se zakonskim okvirima možemo kretati i ostvarivati naše interese, a i većinski narod bi bio siguran da se tu ne radi o nekoj secesiji ili nečemu sličnom, nego da se radi o normalnoj stvari koja je drugdje na drugim mjestima već ostvarena i koja nipošto ne ugrožava niti interese većinskog stanovništva, niti interese države. Mr. Tonković je posebno ukazao na činjenicu da manjine kojima je omogućeno ostvarivanje njihovih prava, predstavljaju mostove između zemlje u kojoj žive i matične države, a što se tiče nas iz Bačke - mi smo svi mostovi između tri države - SRJ, Hrvatske i Mađarske upravo zbog znanja jezika, zbog rodbinskih i poslovnih veza i sa ovog stajališta nikako ne možemo govoriti da samouprava manjina predstavlja geotizaciju.

- I kad bismo se mi stalno prilagođavali državi i kulturi većinskog naroda koji vodi državu - onda bih se ja morao prilagođavati već trećoj državi, moj otac četvrtoj, a moj djed petoj državi. A sve vrijeme živimo u istom gradu i na istoj adresi. - rekao je mr. Tonković.

Poimanje da se mora prihvatiti kultura većinskog naroda nema

uporišta i predstavlja izgovor da bi se prikrilo pravi problem, a to je asimilacija.

Europska unija je kao uvjet priznanja i integracije SRJ u naddržavne sustave postavila: poštivanje ljudskih prava, prava nacionalnih manjina, demokratsko političko uređenje i slobodno gospodarstvo. U jednoj državi kao što je SRJ gdje više od jedne trećine stanovništva čine manjine, a u mnogim predjelima te manjine čine zapravo većinu (Kosovo, Sandžak, Vojvodina...) u jednoj tako specifičnoj državi ne može se govoriti o nekom stereotipnom rješenju pitanja manjina. Cilj zahtjeva europske Unije i OESS-a jest da se stvori stabilan prostor na kojem se neće nakon par godina ponovo pojavljivati problemi koji su na ovom prostoru doveli do rata.

Na pitanje šta misli zbog čega se predstavnici vladajuće Stranke nisu pojavili na ovom skupu, mr. Tonković kaže:

- Ne znam zašto se oni nisu pojavili, no još manje mi je jasno zašto nisu došli predstavnici SPO-a. No, i nepojavlivanje samo za sebe nešto govori. Jer, ne može se tamo nastupiti drugačije nego iskreno.

Unatoč prisustva mnogobrojnih inoze-

mnih i naših mahom neovisnih medija, naša je javnost šturo upoznata s ovim Simpozijem.

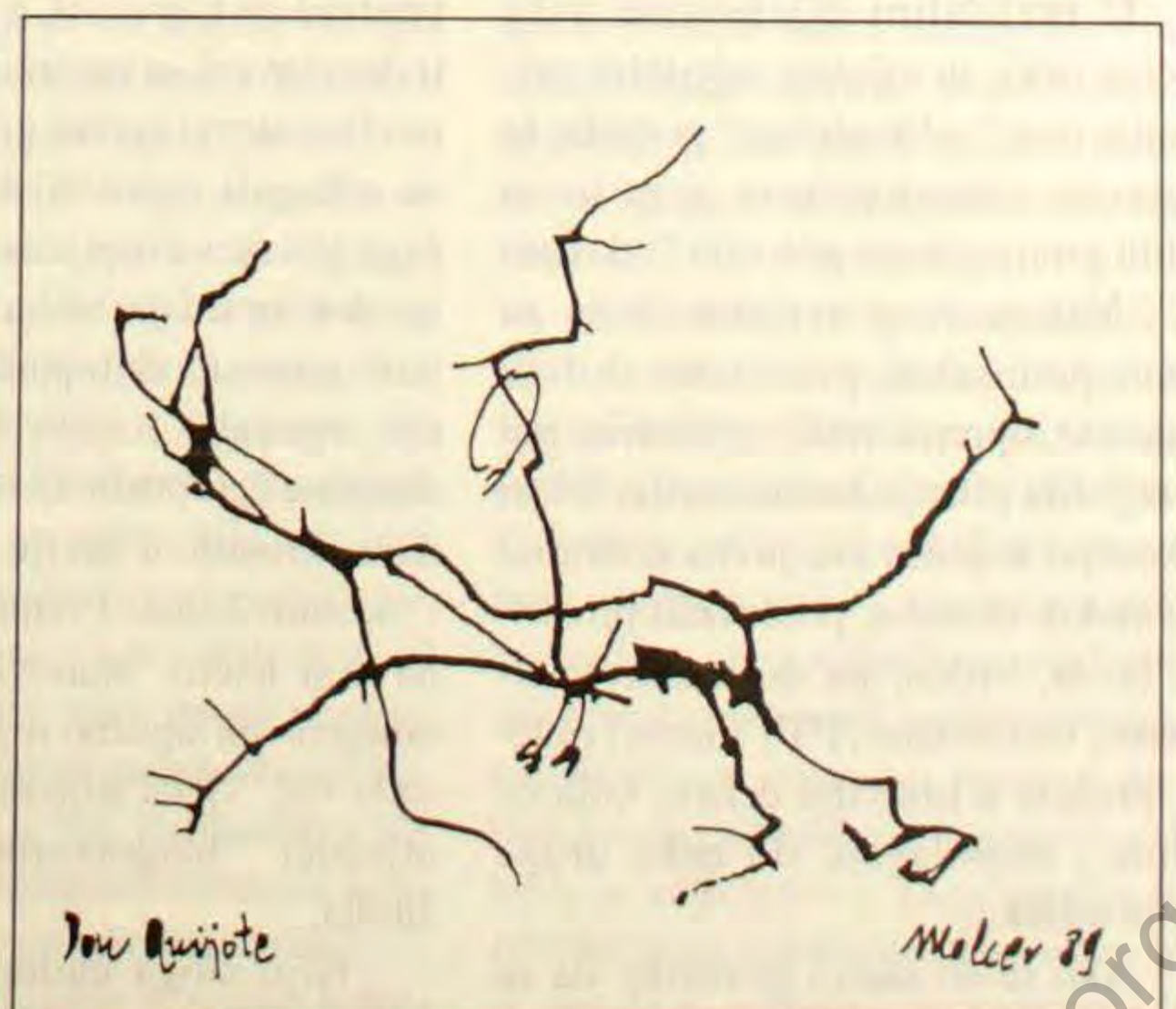
Ovaj Simpozij je bio očit pokazatelj da se problem manjina ne može "pomesti pod tepih", da ona postoji i da međunarodna zajednica dobro zna da ti problemi postoje. Vrlo zanimljivo da nitko od prisutnih ni iz svijeta ni iz SRJ nije osporavao postojanje problema, potrebu mirnog rješavanja problema, pravo manjina na personalnu, pa čak i na teritorijalnu autonomiju.

Čitav Simpozij i atmosfera u kojoj se on odvijao govori da će pitanja manjina vrlo brzo morati doći na dnevni red i da nema ozbiljnih protivnika autonomije manjina.

Barem što se tiče demokratske javnosti.

V. Kljajić

Crtež :
M. Molzer, „Don Quijote”

Don Quijote

Molzer 89

O samodoprinosu

VLASNIŠTVO OBVEZUJE

Transformacijom mjesnih zajednica iz političkih u privredno pravna lica, te ukidanjem financiranja ovih organizacija iz budžeta, mjesne zajednice postaju direktna briga stanovništva. Sistemom, ako su potrebne građanima neka ih isti i financiraju, nije samo rasterećen budžet već je većim dijelom riješen problem viška radnika i skinuta odgovornost s državnih organa oko funkcioniranja mjesnih zajednica.

Tako su "viši" interesi odvojeni od "nasušne potrebe" građana da žive u čistom okolišu, da imaju donekle prohodne ulice i za vrijeme kišnog perioda, da osjećaju da žive na pragu 21. vijeka koristeći čudo elektronike koje se zove telefon, a o vodovodu i kanalizaciji da i ne govorimo.

U prilog ovome ide i činjenica da se koncem prošle godine podnosio od strane mjesnih zajednica program rada za naredni period, a koji je od relevantnih čimbenika u startu ocijenjen "programom želja" te kao takav nema šanse da se ostvari, osim u slučaju da građani pojedine zahtjeve sami financiraju i to ni manje ni više, nego 50%.

U različitim dijelovima naše općine neke su mjesne zajednice prihvatile ovu "velikodušnu" ponudu, te izglasale samodoprinosa, a za to su dobili gromoglasnu pohvalu "tako treba". Nakon ovog uspjeha da se za samo pedesetak postotaka dobije vodovod, opremi vrtić, izbetonira put ili regulira pitanje kanalizacije, izlazi zakon po kojemu sva javna dobra od općinskih stanova, poslovnih prostora, škola, vrtića, pa do elektroenergetske, vodovodne, PTT mreže i puteva, prelaze u imovinu države koja će njima i raspolagati, do neke druge svoje odluke.

Ako se do sada i govorilo da su komunalije, infrastruktura briga svih

građana, sada se bitno izmjenila situacija. Jer, do nedavno se nije pouzdano znalo čija je obveza održavanje elektroenergetskog sistema, ulaganje u proširivanje vodovodne, kanalizacione, te PTT mreže, sada se to pouzdano zna. U svakoj pravnoj državi održavanje, širenje mreže objekata i ulaganje u osnovna sredstva je briga i zadatak vlasnika koji je kod nas konačno imenovan. Zato nije prirodno da u povećanju nečijeg kapitala učestvuje građanin sa 50% svojih sredstava. Da li će se onih drugih 50% naplatiti kroz cijenu komunalnih i drugih usluga? Iz ovoga slijedi da će država uskoro najaviti neke nove ekonomske cijene kao da i ove što ih sada podmirujemo ne zadiru u dvije trećine naših primanja.

Iskustva građana s ranijim samodoprinosa su vrlo "bogat": tražila se stroga kontrola utroška sredstava, međutim, komunalna poduzeća su se dosjetila i zakidala na kvaliteti izvedenih radova.

Tako se desilo da su izbetonirane ceste preuske, bez bankine, s nepravilnim padom, kolektori nemaju predviđeni kapacitet, a školski objekti dovršavani su na brzinu. Dok se obnavljao strogi centar grada, u šumi su se odlagali industrijski otpaci, zbog čega je vršena higijenska sječa stabala, dok su u isto vrijeme pod utjecajem atmosferskih padavina produkti tih otpadaka (cijelo brdo) natapali desetine četvornih metara tla. Ovih se dana krenulo u akciju čišćenja grada i okolnih šuma. Pitamo se da li će i na koji način stanovito "brdo" biti udaljeno na sigurno mjesto, ako ga do sada već vjetar nije raznio po gradu, utječući "blagotvorno" na zdravlje žitelja.

Nije stoga čudno da građani s pravom zaziru od samodoprinosu. Jer,

njegovim uvođenjem netko ostvari trajnije financiranje i obezbjedi sebi posao, dode do osnovnih sredstava, dok nedostaci ostaju do nekog narednog samodoprinosu da ih on sanira.

U pravu su i oni koji se pitaju: zašto još jednom plaćati ono što smo već jednom platili?

Građanin svojim sredstvima uvođa vodovod, kanalizaciju itd. Plaća za priključke, plaća mjesnim zajednicama za dozvole za priključke, svaki naredni potrošač koji se priključi na priključke plaća svoje priključivanje na "mrežu" koja je već prvobitno isplaćena, redovito plaća potrošnju i uslugu, a na koncu plaća i porez.

Zar još treba nešto platiti ili je sve ovo vreća bez dna. Stoga tvrdnja da građanin, ako želi čist grad, puteve, vodovod, elektrifikaciju, telefon, škole ispada smiješnom i deplasiranom. Svu infrastrukturu su građani već višestruko isplatili, a sada je došao momenat da se o širenju i modernizaciji te iste infrastrukture brinu oni koji su za nju nadležni, te da petogodišnju nebrigu i neulaganje u istu olako ne prebace na stanovništvo.

Ukoliko se raspiše, samodoprinosa će vrlo vjerojatno biti i izglasovan, prvenstveno zbog toga što će za njega glasovati već uhodana i oprobana glasačka mašina - umirovljenici. Naime, umirovljenici neće biti obvezni plaćati samodoprinosa, već samo zaposleni građani, pa što onda ne bi glasali za nešto što će im koristiti, a za to će platiti netko drugi. Isto se odnosi i na punoljetnu školsku mladež i one koji svoje prihode zaraduju "na crno".

Lidija Molzer

POLJOPRIVREDA JUČER, DANAS I (SUTRA?)

Povodom usvajanja proračuna za 1996. godinu od strane odbornika grada Subotice, upriličen je razgovor s predstavnikom lokalne uprave koji je preko valova radio Subotice odgovarao na pitanja građana, a u svezi s gorućim problemima komunalije, izgradnje značajnih objekata od općeg interesa, kao i na temu teškog položaja agrara i poljoprivrednika, o proslavi revolucije, oslobodenju itd.

Slušatelji su, naime, mogli čuti da je za nedaće poljoprivrednika i agrara kriva država, nedostatak "veštaka" otкупne cijene su niske, porezi su visoki, agrarna politika ima manjkavosti itd.

Međutim, da bi na ovo dali određeniji odgovor trebamo se malo više pozabaviti ovom temom: kao prvo, griješi svatko tko značaj poljoprivrede mjeri samo visinom njezinog udjela u društvenom bruto proizvodu. Točno je da se u pogledu ostvarivanja vrijednosti u oblasti poljoprivrede ostvaruju skromniji rezultati u odnosu na industrijski sektor i trgovinu.

Ipak, u društvima visoke tehnike poput SAD, Njemačke, Canade, pa čak i u nekim arapskim zemljama poljoprivreda je značajan oslonac ekonomskom prosperitetu. Iz ovoga proizilazi da su zemlje s jakim ekonomskim prosperitetom u prvom planu poljoprivredne, a tek u drugom planu industrijske. Da bi bolje upoznali ovu problematiku, nije se, ipak, dovoljno oslanjati na paušalne ocjene nedostataka i na tradiciju, već se moraju primjenjivati naučna dostignuća. Radi boljeg shvaćanja moramo se vratiti negdje oko 1800. godine kada se u Evropi diskutiralo o predstojećoj svjetskoj katastrofi. Naime, neki su predskazivali da čovječanstvu neminovno prijete glad, te da mu je još sto godina vremena ostalo da riješi nastale probleme. Jedan od njih bio je Englez Thomas R. Malthus - ekonom i socijalni filozof, koji se kao naučnik oslanjao na tadašnje poznate

činjenice. Prije svega ga je brinula ekspanzija stanovništva. Stanovništvo tadašnje Evrope počelo je brzo rasti, jer su novi medikamenti protiv postojećih bolesti (tifus) te poboljšana higijena, povisili trajanje čovjekove životne dobi.

Malthusova prognoza bi se vjerojatno obistinila da njemački kemičar Justus von Liebig nije ukazao na izlaz rješavanja glavnog problema ishrane ljudi: naime, u to vrijeme na imanjima i poljima su vladale prilike kao u srednjem vijeku, pa je zemlja mogla ishraniti samo jedan mali broj ljudi. Njive su se samo povremeno obrađivale, a ni tada se nisu dubrile i prinosi su bili vrlo niski, i pored uloženog truda.

Svakako da je u Evropi bilo i pozitivnih primjera i to na mjestima gdje se vršila temeljita obrada zemlje, obilato dubrenje, navodnjavanje ili isušivanje močvarnih terena, rasprostranjeno gajenje djeteline, ljekovitih biljaka i sijanje različitih usjeva - u to vrijeme je važno djelo koje se graničilo s umjetnošću.

A upravo ta umjetnost bila je iz današnje perspektive ništa više nego fundament poljoprivrednog zanata na naučnoj osnovi. Ubrzo je započeo silovit razvoj koji je od zanata zemljoradnje stvorio umjetnost i konačno nauku, tj. "poljoprivredno čudo".

Pruski liječnik i agronom Albrecht Daniel Thaer smatra se i danas ideološkim ocem daljeg unaprijeđenja zemljoradnje. Naime, on je propagirao striktno naizmjenično zasijavanje žita i lisnatih biljaka. Prednost ovog načina obradivanja je, zemljište nije bilo jednostruko iskorišteno i moglo je sačuvati plodnost dok se "specijalizirane" štetočine i korovi nisu mogli neograničeno razmnožavati na određenim biljkama. Rezultat je bio, stalno dobra letina, tehnička i kemijska revolucija zemljoradnje nije se mogla zaustaviti.

Justus von Liebig je riješio potrebu biljaka za hranljivim materijama i

svojim djelom iz 1840. godine "Organiska kemija i njena primjena u kemiji i agrokulturi i fiziologija" položio je kamen temeljac agrokemiji. To znači da se došlo do spoznaja da "zemljištu u potrebnoj mjeri treba vratiti ono što mu se oduzelo."

Poslije izvjesnog vremena iz Engleske je stigla epohalna novina: parni plug, prva parna mašina koja je čovjekovu i životinjsku snagu mišića zamijenila tehničkom energijom. Poslije ovoga, sve je izgledalo mogućim i činilo se da priroda nije više vladajući faktor. Ali, čini se da je baš Justus von Liebig predvidio kuda bi ovakav stav mogao odvesti, jer je izrekao ove upozoravajuće riječi:

- Ovoj poljoprivrednoj umjetnosti je kraj kada poljoprivrednik kojeg vode neuk, nenaučeni i kratkovidi učitelji sve svoje nade položi u univerzalna sredstva kojih nema u prirodi, kad se on, zasjenjen kratkotrajnim uspjesima osloni na njihovu primjenu, uz to zaboravi zemljište, njegovu vrijednost i utjecaj izgubi iz očiju."

Stoga misli da su upravo ove upozoravajuće riječi Justusa von Leibiga dale odgovor na težak položaj poljoprivrednika, a traženje kiveca u državi i vladi samo zamagljuje činjenice, i kako vidimo, služe samo za političke promocije pojedinih čelnika bez unaprijed vidljivih pozitivnih rezultata.

Ali, da se vratimo na početak - u sferu komunalija, izgradnju raznih objekata, infrastrukture, proslavi raznih revolucija, oslobodenja itd. Netko će reći da ne razumije u kakvoj su svezi komunalije te razne proslave s poljoprivredom, ali veza ipak postoji. Naime, ukoliko krenemo od raznih revolucija, oslobodilaca, moramo priznati da se radi o vrlo rastegljivim pojmovima. Pitanje je veliko tko je koga i u čije ime revolucijom oslobodio. Pogotovo ako se zna da su se neki u toj revoluciji borili protiv napretka kako u industriji,

tako i u poljoprivredi.

Poznato je, naime, da se upravo u tim revolucionarnim vremenima rušilo i uništavalo sve što je bilo napredno i evropsko. Prije toga su bile izgrađene pruge, kopani su umjetni kanali, gradile su se škole blizu novostvorenih naselja i šorova salaša, počela su se formirati naselja.

Svega toga više nema, tračnice su podignute, salaši opustjeli, školske zgrade, željezničke stanice s industrijskim kolosjecima i zgradama prodavane su u besejenje. Ljudi su zbog nemogućnosti stanovanja na vjekovnim ognjištima preko noći postali socijalni slučajevi poslije doseljavanja u gradove. Razne revolucije i oslobodilački ratovi su zaustavili poljoprivredno i industrijsko čudo koje je bilo na dobrom putu i kod nas.

U sklopu izvješća općinskog čelnika čujemo o prihvaćenim planovima koji su odobreni proračunom za 1996. godinu. Koristi se različita terminologija: urbanizacija, revitalizacija, konzervacija, infrastruktura, GUP, DUP itd. na žalost, sva ova terminologija se odnosi samo na centar grada Subotice. Pokrivaju se razni bazeni za plivanje, klizališta, predviđaju se adaptacije u više faza, ulaganja u šport itd. Međutim, u sklopu izvješća ne čuju se podaci o revitalizaciji sela, izgradnji pristupnih puteva za njive, određivanju lokacije za benzinske crpke, rješavanje pitke vode, zaštite čovjekovog okoliša, kao da ti građani ne pripadaju subotičkoj općini. Stoga bi u narednim izvješćima i proračunima općine trebao naći i neki podatak o unaprijedenju poljoprivrede i stočarstva, sve u cilju stvaranja bogate evropske regije koja se temelji na kršćanskim i naučnim principima: "jer ni jedan od nas ne živi sebi i ni jedan ne umire sebi". Međutim, moramo paziti da taj napredak i prosperitet, koje tako često obećavamo i prizivamo, ne zaustavimo nekom novom revolucijom.

Sándor Molzer

Feljton : Golubinci

KRONIKA DOGAĐANJA

Župa sv. Jurja mučenika u Golubincima ustanovljena je 1771. godine. Prvi podatak s prve stranice župske spomenice kaže da je "Duro Bogović, ovdašnji graničar, koji je od vlastitog brata nožem uboden, umirućih otajstvima providen 20. listopada preminuo, a sahranjen u općinskom golubinačkom groblju po Iliji Bariću, župniku 1849. godine". Te iste "Godine 849. umrlo je muških 102, ženskih 101, ukupno 203 (osobe)".

Narednih godina broj umrlih se znatno smanjio, odnosno sveo se na prosjek mortaliteta župe prema broju stanovnika. 1850. umrlo je 52:25 m. i 27. ž.

15. lipnja 1867. godine nakon punih 30 godina upravljanja župom, župnik Ilija Barić odlazi u Srijemske Karlovice po dekretu biskupa J. J. Šrosmajera, a u Golubince dolazi Egidije Ibišić, sveć. Bos. dakv. srijemske biskupije, rođen u Osijeku 1832. godine, a za svećenika posvećen 1856.

Iste godine, 13. listopada (1867.) u Golubincima je bila Mlada misa Paje Čačića, golubinačkog sina. U velikom broju okupio se "pravovjerni puk ove i obližnjih župa i primio željeni mladomisnički blagoslov". Na mladomisničkom slavlju mladomisnika je "rukovodio g. Ilija Barić, župnik karlovački, a slovo mu je držao Egidije Ibišić golubinački upravitelj župe". "Godina je bila vrlo rodna, tako si je svijet napunio žitnice i pivnice." U župi se rodilo 88, umrlo 66, a vjenčalo 21.

Dne 20. travnja 1868. godine, župska općina je kupila orgulje od župne crkve u Zemunu za 300 forinti. Orgulje su prevežene i uz graditelja orgulja iz Beča Hessa postavljene u crkvi za 150 forinti i tako su u Golubincima, po prvi put, pod službom Božjom zasvirale orgulje, 21. svibnja

1868., a za tu priliku orguljao je g. Wehminger, učitelj iz Šimanovaca.

14. svibnja 1868. godine Egidije Ibišić položivši zakletvu pred biskupom Štosmajerom u Đakovu, postao je župnikom Golubinaca. Svečana instalacija bila je u župi 10. rujna tekuće godine, a "vremenski instalator" je bio g. Ivan Klobučar iz Petrovaradinske gubernije, koji je u svečanom govoru župljanima pred crkvenim vratima predstavio župnika i uručio mu dekret, a "duhovni instalator" bio je pr. gosp. Bartol Lešić, začasni kanonik župnik petrovaradinski, Ludovikovog dola. Na slavlju je osim župljana bilo 56 uglednih uzvanika, a veselje i zabavu su uljepšali petrovaradinski tamburaši. "Do u gluho doba" (noći trajala je svečanost.

Te godine rođenih je bilo 101, umrlih 128 i 17 vjenčanih.

1869. godine imenovan je novi crkveni odbor, a članovi su graničari: Tomo Brić, Pavo Crljen, Stevan Purić, Luka Draganić, Pavo Doljanin, Luka Žanić, Ivan Narančić, Ivan Lalić, Marko Lisac, Stevan Crnković, Đuro Višnjovski i Pero Rukavina.

Egidije Ibišić preminu 6. 12. 1871. godine. Egidije je upravljao župom Golubinci nepune četiri i po godine. Naslijedio ga je 4. 01. 1872. Pavo Mikoević, koji je upravljao župom 5 mjeseci i 20 dana, a poslije njega dode Gabriel Mašek, Zagrepčanin koji je položio zakletvu u Zagrebu, 8. svibnja 1872. godine, a u Đakovu je potvrđen 24. VII iste godine, a primopredaja župe je obavljena mjesec dana prije, 20. VI 1872. godine pred Franjom Regenom, dekanom i župnikom n. slankamenskim.

Četiri godine poslije, I. VIII 1876. godine, Gavro Mašek se povlači u mirovinu, a nasljeđuje ga dr. Joso Paus kao upravitelj župe.

Marko Kljajić

Matija Molzer, umjetnik

NIKAD NIKOG NE IMITIRAM

Premda je po obrazovanju magistr muzike, naš sugovornik Matija Molzer svoj nesumnjivi umjetnički dar izražava i kroz slikanje i kroz pisanje. Autor je brojnih umjetničkih djela, a vama, štovani čitatelji poklanja svoj rad na naslovnoj stranici našeg lista. Razgovaramo o umjetnosti i kulturi uopće:

*** Što ste Vi, gospodine Molzer - muzikolog, slikar ili pjesnik? I šta pokušavate reći svojom umjetnošću?**

- Svejedno je što radim jer i poezija i muzika i slikarstvo su umjetnost. **Nikada nikog ne imitiram.** Ne zanima me šta će kritika reći, jer moja djela ostaju i nakon kritike. Kritika jedino ima svrhe u reproduktivnoj umjetnosti - glumi ili izvodenju ... I sretnija je okolnost biti stvaralac nego izvodač. Bio sam neko vrijeme i kazališni i muzički kritičar i mogu reći da nikad nisam načinio pogrešku kakva se kritičarima često dešava pa pisao o biografiji autora ili o samom djelu. Uvijek sam pisao o izvodaču i o izvedbi. Pa su me kritizirali da sam suviše dobronamjeran.

*** Kako ste zadovoljni kulturnim životom kod nas?**

- U Subotici muzički život stagnira. Filharmonija tek sad počinje ponovo oživljavati i raditi, premda koncerata za sada još nema. Istaknuti izvodači su prestali raditi, jer se to sad ne isplati ni moralno ni materijalno. A što se tiče likovne kulture, sad, kao što i sami primjećujete, imamo mnogo izložbi, raznih grupa itd. To je pozitivno, jer ja nikad nisam smatrao da je umjetnik onaj tko je završio akademiju. Na žalost, to ne važi uvijek i za književna ostvarenja, gdje čini se, nikad nisu tražili kvalifikaciju, već ste mogli pisati šta god želite i kako god želite. Ljudi ne žele znati da treba poznavati i zakone poetike... treba poznavati ritam, harmoniju...

*** Kakva je situacija u kulturi drugih sredina kod nas? Da li je tijekom ovih ratnih godina uništena umjetnost?**

- Mislim da nije, jer mnogi umjetnici rade - oni su entuzijasti, jer pravi umjetnik nikad ne misli na pare. Veliki pijanista Artur Rubinstein je rekao - Sviraću dotle dok me budu slušali. Ako me ne budu slušali, ja ću platiti da me slušaju! - e, takvi smo mi. Ali, moram reći da u svemu ovome ima i nešto pozitivno - a to je izdavačka djelatnost. Mi smo ranije imali monopol nekoliko izdavačkih kuća, recimo, u mađarskoj književnosti - novosadski "Forum" - oni su imali svoje ljude i izdavali samo djela onih koji su odgovarali režimu, a ostali stvaraoci nisu mogli doći do riječi. A sada, kako ima više izdavačkih kuća, pojavile su se i druge knjige, što opet neki ne uzimaju k znanju. No, na sreću, sada barem u izdavaštvu ima više slobode.

*** Koliko umjetnost kojom se Vi bavite zanima prosječnog čovjeka?**

- Vrlo malo. Recimo, klasična muzika se malo gdje sluša, uglavnom je sve preplavio novokomponirani šund. Malo se čita, pa zato pišem kratke pjesme jer mislim da će netko imati toliko vremena da pročita neku kraću pjesmu. Mislim da je to danas opća pojava u svijetu, da ljudi ne čitaju. Čitaju samo "Narodne kuhare", horoskope, proroke i takve fantazmagorije. Ozbiljne ih stvari ne zanimaju.

*** Tko danas kupuje knjige i slike?**

- To je dobro pitanje, jer ima toliko izložbi, ali nitko ništa ne kupuje. I ako kupuju, kupuju kič. Visoka umjetnost ih ne zanima. Više nema ni naivne umjetnosti, jer to sad svi rade. Svi izigravaju umjetnike naivce, a ništa nije kao onda kad je počinjao Generalić i Hlebinska škola.

*** Sad čini se, imamo više galerija nego slikara i više slikara nego**

slika. Hoće li to doći na svoje?

- Ja se ne razumijem u biznis, no i najprostijom logikom vidim da tu ulogu igra jedino biznis. Sve će to postojati dok se bude isplatilo. Vidite, nekada smo imali butik do butika, pa su mnogi propali. Ljudi su uložili strašan novac, ali takva trgovina nije išla. Ljudi ne mogu shvatiti da ne ide sve i da još dugo neće ni ići.

*** Kako to izgleda na zapadu?**

- Na zapadu je četo bitno kako je nešto umotano ili aranžirano da bi se prodalo. Skupocjeni okvir... u sve to treba uložiti novac. Samo što su tamo ljudi bolje platežne moći. No, moram reći da je za umjetnika najopasnije ako služi tržištu.

*** Šta je u ovom trenutku najpotrebnije našoj kulturi?**

- Novac. Kulturnih radnika ima - koliko god hoćete. Recimo, nikada do sad nismo imali toliko dobrih muzičara, ali tko će svirati džabe? Ljudi su zauzeti i bezvoljni... Imamo i slikara i pisaca, ali bez novaca nema kulture.

*** A novokomponiranih narodnjaka, čini se, imamo najviše.**

- To s narodnjacima dugo traje. Za vrijeme bivšeg režima jedan profesor beogradske Akademije parafrazirajući onu Platonovu izreku: "Kakva je država, takva je i muzika" rekao je - Ovaj režim i ne zaslužuje bolju muziku! To je veliki biznis. Taj šund koji svi čujemo, ali ne slušamo. To, recimo u kafani - čuješ ali ne slušaš. To nije narodna muzika. Devedeset posto te muzike nastaje u Istanbulu - a pišu je nekadašnji građani Jugoslavije koji sada žive u Istanbulu i govore srpski jezik. Oni komponiraju, a ovi ovdje dodaju samo tekst. To je čisti biznis koji nema nikakve veze s umjetnošću. Danas na televiziji ne možete ni slučajno čuti izvornu narodnu muziku. A ono što forsira beogradska televizija u nemoguće vrijeme

RAZGOVORI

- onaj Koncert u podne - to nitko ne sluša jer je tempirano u nemoguće vrijeme.

*** Koliko se umjetnost koristi u političke svrhe?**

- Sjećam se da smo prije stalno morali ići pa nastupati pred kojekakvim spomenicima, pa prigodom Titovih rodendana... Podrazumjevalo se da ćemo nastupati besplatno. Poslije bi političari za sebe napravili banket, nažderali se, a ti si tamo svirao besplatno, kao sluga. Toga danas nema toliko. Dok smo imali kralja, cara ili kako da nazovem Broza, onda smo imali dvorske pjesnike koji su pisali o njegovoj slavi, jer i kad je umro, objavljen je broj Rukoveti u kojemu su objavljene samo pjesme o Njemu. Svi su pisali u njegovu slavu. Ima toga i danas, ali ne baš u tolikoj mjeri. Uzgred, znate li da sam od 1973. do 1978. radio kao novinar?

***Zaista?**

- Jeste. Vodio sam kulturnu rubriku i ako bih napisao nešto slobodnije, ili dvosmisleno, onda bi mi ili skratili tekst ili ga uopće ne bi objavili. Jedan student honorarac pisao je pjesme koje nikada nije slao na objavljivanje. Pisao ih je u teku koju je držao u svom stolu. E, njega je prijavio njegov kolega, također honorarac i stažista kao, da on svojim pjesmama nešto cilja na samoupravljanje. I tada je na Okružnom sudu u Subotici dobio godinu dana strogog zatvora. I kaznu je izdržao. Zamislite - za neobjavljenu pjesmu, godinu strogog zatvora. Pa dobro je rekao Nušić kada je zbog pisanja satirične pjesme o kralju Obrenoviću dobio tri godine zatvora. Izdržavao je u Požarevcu i na jednoj šetnji po zatvorskom krugu, neki secikesa ga je pitao koliko je dobio i zašto. -Pisao sam pesmu i dobio tri godine. Onda je ovaj secikesa rekao: -Ja sam za krađu dobio samo godinu dana. Više se iplati biti secikesa nego pesnik.

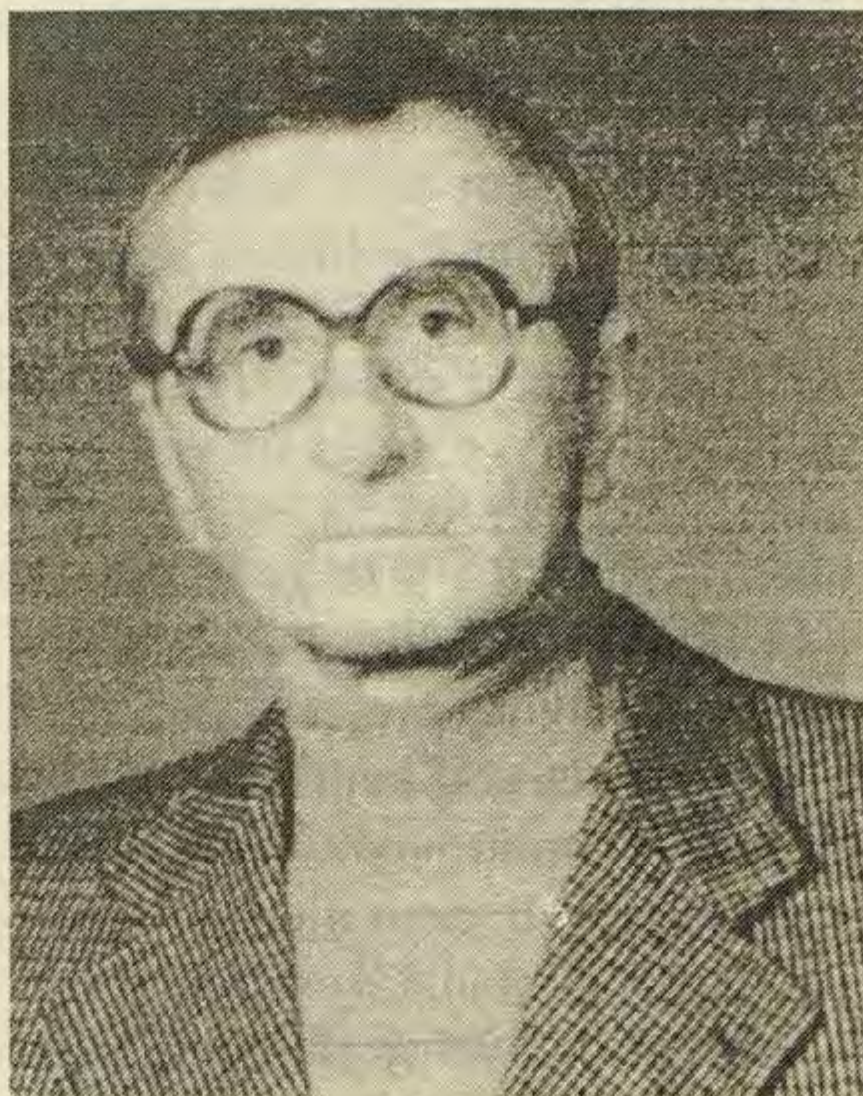
***Ima li danas cenzure?**

- Kad vidim šta sve danas pišu, mislim da nema. Ja imam svoju auto

cenzuru, prema svome djelu.

*** Kako stoji situacija s mladim talentima kod nas?**

- Vrlo žalosno. Ja više ne primam talentiranog učenika, ako znam da će on studirati ovdje. Znam da mu je onda

i talentat džabe. Jedino ako znam da će studirati u inozemstvu - kao ovaj mali što je otišao u Izrael ili drugi koji je otišao u Italiju... Ili djeca koja će studirati u Austriji, Madarskoj, Rusiji... Jer, nema smisla da od mene ode učenik i kad kasnije diplomira zna deset posto od onoga što je znao kod mene. Ko god je nešto postigao u svijetu, nije učio kod nas. Evo, Pogorelić ni srednju školu nije završio kod nas. On je otišao kao dijete odavde. Da je ostao kod nas, ne bi bio Pogorelić.

*** Kako gledate na koncerte čuvene trojice tenora - Dominga, Karerasa i Pavarottija?**

- To je biznis. Prvi koncert im je bio historijskog značaja. A sad kad ponavljaju, već su i stariji - pet šest godina, pjevaju pred mikrofonom... Nedavno je jedna operna pjevačica optužila Pavarottija da je pjevao na play - back. Ja u to ne vjerujem.

*** Obzirom da za slušanje klasične muzike treba imati i nekog predznanja, moram upitati šta se događa sa takozvanom zabavnom**

glazbom ?

- Mi smo nekada imali učenike koji su svirali zabavnu glazbu i tako zaradivali dodatni džeparac. Danas nemamo učenike koji bi znali svirati zabavnu glazbu. To je zaista zanimljiva pojava, da u zadnjih 15 -20 godina takvih učenika nema. Ja sam prije nekoliko godina predložio da u muzičkoj školi otvorimo odsjek za zabavnu glazbu. To sam predložio u vrijeme bivše Jugoslavije i vjerujem da bi došli ljudi i iz svih Republika. To na žalost nije realizirano.

*** Šta je najprimjerenije ovom vremenu danas - satira, karikatura...**

- Danas ne pomažu ni satira ni karikatura. I ranije su ljudi pisali i protiv rata i protiv fašizma i protiv nacizma, pa da li su išta promjenili? Političari i dalje rade po svom. Ti možeš poginuti, možeš pisati, njih to ne zanima. Jedino što tvoje djelo ostaje kasnije kao dokument, da smo živjeli za vrijeme nepravde. A čini se da uvijek živimo za vrijeme nepravde. I mi i sljedeće generacije. Nigdje pravde nema.

*** A šta je s onim poslije onog rata, a vidim da se i sada javlja - Umjetnost masama!**

- To je epoha soc realizma. Spomenici širom zemlje za pobjede i poraze. To je počeo diktirati Sovjetski Savez istočnim zemljama, ali smo i mi radili isto. Mi smo imali Goli otok, oni Gulag. I mi smo imali radne akcije, samo što oni nisu imali Aliju Sirotanovića. Tako smo prošli i na polju kulture. Kad sam bio učenik, jedno vrijeme nismo smjeli svirati Gershvina, zato što je on zapadnjak. I mi smo imali kulturnu revoluciju, recimo, kad je Moša Pijade "veliki prijatelj" omladine huškao omladinu da sama ruši svoje profesore koji nisu dovoljno "na liniji". Omladinu je najlakše nasamariti.

Uzmite na primjer Hitlera ili Staljina... Neki su ljudi umirali na vješalima sa Staljinovim imenom na usnama. Pročitao sam nedavno da je

Komunistička partija namjerno žrtvovala mlade da bi u što gorem svjetlu prikazala okupatore.

*** A zvanični umjetnici?**

- Između dva rata u Budimpešti je recimo, državni slikar imao čak i propisan "image" - imao je obvezatni baršunasti kaput, njegovanu bradu, teške zavjese u ateljeu, grčke skulpture, četkicu dugu jedno metar ipol, pa on kao slika, a tamo sjedi grofica s istaknutim bijelim ramenima... Isto tako u vrijeme Hitlera što su pravili njegove biste... gdje on sjedi ovako ili onako...

***No, ni Tito nije bio bez slika i poprsja...**

- A gdje su sad te njegove biste? Na kraju neće ostati ni jedna. Nema tu nikakve umjetničke vrijednosti.

*** A umjetnici koji nisu htjeli "slušati"?**

- Meštrović je morao pobjeći jer su ga htjeli strijeljati. I maestra Matačića su osudili na smrt, ali ga je Tito pomilovao, pa je prognan u Skoplje. Tamo je za dvije godine napravio takav orkestar kakvog nije bilo u Jugoslaviji. Onda je i on otišao iz Jugoslavije. On je za mene bio i ostao najveći dirigent.

*** Ima li sad više Rimljana ili je još uvijek više varvara?**

- Recimo, Nijemci su u Bosni ratovali četiri godine i nisu srušili ni jednu crkvu ni džamiju. A sad uništiše i groblja...

*** Postoji tendencija (pogodite čija) da gradove treba očistiti od prošlosti.**

- Moj profesor violine mi je pričao da je između dva rata u Beogradu bio neki ministar koji je zapovjedio da se sve skulpture oboje onako kao što su obojeni kipovi u crkvi. Da ne bude ništa jednobožno. Poslije su morali prati i strugati tu boju. A u Subotici je nakon Prvog svjetskog rata naredeno da se sve zgrade prefarbaju u sivo, da se ne bi razaznavale fasade iz doba secesije.

Vesna Kljajić

USKRSNA PORUKA
IVANA PENZESA
SUBOTIČKOG BISKUPA

"I njegovu kraljevstvu neće biti kraja"
-ispovjedamo u vjerovanju.

To znači da Krist ne vlada samo nad prostorom, nego i nad vremenom; što za naš svagdanji život, znači da i sve stvari, pa i naša prošlost i naša budućnost, postižu svoju puninu u Uskrsnome i da je Gospodin uvijek prisutan u našem životu.

"Toga Isusa, kojega vi razapeste, Bog učini Gospodinom i Kristom", uzvikuje Petar na dan pedesetnice. Kristovo Uskrsnuće je stvaran događaj, ali koji ide u dva smijera. S jedne strane je povijesna dimenzija, tj. događaj koji ostavlja provjerljive tragove: prazan grob, ukazanja, apostolski proglas vjere, usprkos prijetnjama smrću, postanak Crkve. S druge strane, kao čin u sebi, za nas neshvatljiv, kojim Bog Isusa iz Nazareta pridružuje svojoj "Slavi". Uskrisio ga je! To izričemo kad velimo da Isus "sjedi s desne strane Ocu" i "Bog ga je učinio Gospodinom". Otajstvo Vazma, pashe, kojim Isus "prolazi" s ovoga svijeta u slavu Očevu, počinje časom Isusove smrti: "Oče, proslavi Sina svoga!" (Iv. 17.1).

Bog ne čini čudesa da se čovjek čudi, nego čini stvari mudro i s ljubavlju. Isus je umro jer nas je ljubio. Bog ga je stoga uskrisio i nas će uskrisiti snagom njegovom." (1 Kor 6,14).

Čin kojim Bog uskrisava svojega Sina nedostupan je našem iskustvu. Ni jedno evanđelje ne opisuje događaj uskrsnuća. Četiri evanđelja govore o otkriću praznoga groba. I Marija Magdalena uzvikuje: "Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše!" (Iv 20,2). Prazan grob je rječiti znak koji upućuje na otajstvo. I ovaj indirektni znak poprima puno značenje u poruci anđela: "Zašto tražite živoga među mrtvima?" (Lk 24,5).

Prisutnost Uskrsloga izmiče našim osjetilima. Zato se Isus vidljivo očitovao prvim svjedocima. Izvještaji o ukazanjima donose značenje činjenice koje mi navještavamo u katehezi i koje su dvostrukog reda: ukazanja nekomu (ženama, Mariji Magdaleni, učenicima iz Emausa) i ukazanja apostolima uvečer "prvog dana", na dan Vazma, sve do Uzašašća, bilo u Jeruzalemu, bilo u Galileji.

Izvještaji o ukazanjima očituju činjenicu kako se Crkva rada iz Duha Svetoga, izvora vjere u Uskrslog i da se oslanja na kolegijalnu vjeru apostola.

Krist je uskrsnuo u točno određenom času, ali možemo reći da on još uvijek čeka da "uskrsne" u mnoštvu ljudskih povijesti; to uskrsnuće traži suradnju svijeta.

Bog se ne predaje pred čovjekovom smrću, niti hoće da se čovjek preda, nego ga zove da sudjeluje u potpunom oslobođenju od moralnog egoizma. Dok se čovjek bude bavio samo zemaljskim stvarnostima, bit će predan smrti, jer zemlja, prepuštena samoj sebi, ne sadrži kvasac besmrtnosti. U Isusu, umrlom i uskrsnom, ljudi su pozvani da hrabro i odgovorno sudjeluju na životu Boga živih.

Može se reći, da ondje gdje se iz ljubavi solidariziramo s onima koji trpe, Krist uskrišava još i danas; gdje vjera dovodi do djelotvornog angažmana za pravdu i nadahnjuje pravu volju za mirom, ondje je smrt pobijedena i vlada Kristov život. kada onaj koji je živio u vjeri, u ljubavi i znao je prenijeti svoje patnje, umire, Kristovo uskrsnuće mu daje nadu u novi život.

U tom smislu želim svima SRETAN USKRS!

+Ivan, biskup

SVIM ČITATELJIMA
SRETNE USKRSNE
BLAGDANE ŽELI
REDAKCIJA

MAJSTOR

Hej! Hajde, probudi se! Pa ti si ko mrtvi dan. To sam ja: Albe, tvoj komšija! Di si se tolko naždro, kad ni vašara nije bilo! Oću s tobom da divanim ko s čovikom!

- Koji te amtrag dono? Da znaš, niki put bi mi draži bili financi koji apcoguju porez, jal drotoši koji siku struju! Nji bar možem poplašit: upaćim pušku i drotoš podere pantolone spuštajući se sa bandere. A ovi financi za porez, šta su u madžarskim općinama pravili otimačinu, samo nek dođu. Jeste da porez ne plaćam već tri godine, al ako dođu u plenidbu, sačmu će vadit iz gujce bar po godine.

- Joped si ti dipijo po politički. Dobro, kazo si da će nam bit gore posli ukidanja cankcija, al nisi kazo dokleg. I nije samo to šta bi te tijo prijupitati - jeste da vako bunovan mož dat bilo kaki odgovor, pa da nisi kriv ko na priliku Božović, Savovička i drugi, znam, sićam se ono prije, Bože moj, ta prošla je cila vičnost, kad si piso o Božinovićima. Sve je u dlaku tako bilo, a njima ništa! Zbiljam, je l tebi štogod bilo?

-Da prostiš, dosad nije bilo, al znaš da ker koji puno laje jel dosadi gazdi, jel komšiji. Fala bogu, ja gazdu

nemam, a ti me valjda neš utoljezgat.

-Ta di bi te utoljezgo, jel di ću nosit krmaču kad mi se cvili?

-Nee, tijo sam drugo štogod da te priupitam. Sad ne kontam koliko si ti zato, što bi rekli, oformljen?

-Kaži Albe, ja sam ti na pomoć svakom ko je dobre volje osim oni koji su me jedared, da oprostiš, zeznili.

-Ta nije to. jeto, žalijo mi se jedan, ta nismo braća, al s kim više od tog da ne mož imat dice. Oženijo se lipo. Svatovi samo taki. Čak je i kum davo garanciju na godinu dana.

-Pa šta?

-Ništa. nakon godinu dana vratio ju je proizvođaču. Garancija istekla, a kum nije podmetnijo leda, da ne hidnem brezobrazniji.

-Dobro, i?

-Ta nije dobro. Joped se oženijo, al joped dice nema.

-Stani! Čekaj! Dica se ne legu svakog prolića ko pilići. A di je garancija?

-Baš upravo o tom ti oću divanit. Jopet ništa.

-Stani Albe! Spušti fusbalo na ledinu, da divanimo ko ljudi. taj tvoj rodak, da ne kažem pajdaš, kako kažeš već drukput je srićno oženjen a dice još nema. Tu se

zbiljam, ozbiljski triba zamislit. Sićam li se ti kad si kupijo prvi televizor, ta onaj crno bili, pa frižider, pa zamrzivač, pa da ti ne nabramam više.

-Pa šta - dobijo sam garanciju na godinu dana i uputstvo za upotrebu i majstor mi nije falijo!

-Bravo, Albe, to je to! Jel tvoj rodak dobijo od matičara uputstvo za uporabu?

-Pa valjda žena nije frižider?

-A šta ako jeste?

-E, sad si me izvuko iz, što bi kazli, takta - al šta tu pomoć?

-Pa ništa - jel zvat majstora jel vratit proizvođaču. Činimsker, to će sad biti puno lakše kako su nam odgrnili komad cankcija.

A šta kažeš na Švicarce? Već sto i kusur godina žive zajedno, a da svi ni jedan jezik ne divane!

-Ništa. To je kulturni narod, a ne ko ovi ovdi.

-Lako je tebi! ti za svašta, što bi kazli, za svaki lonac imaš zaklopac. Šta da ja kažem mom rodu koji nema dice?

-Pa šta bi ti kazo? Jel nek je vratio proizvođaču, jel nek zove majstora!

Bać Stipan

**Bilo je časno raditi za Vas .
Vaša urednica**

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - urednik: Vesna Kljajić, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoje Prčić, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić. Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31., tel & fax: (99381) (024) 51-348; ž.r.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica. List je registriran kod Republičkog sekretarijata za informacije pod br. 2087. Naklada 1800 primjeraka. Glas Ravnice izlazi mjesečno. Godišnja pretplata: tuzemstvo 60,00 din, inozemstvo 180,00 din.. Tisak studio "Bravo", Braće Majera 43., 24000 Subotica